

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**KONYA İLİ KARACADAĞ YÖRESİHALK MÜZİĞİ VE
ÜLKEMİZ MÜZİK EĞİTİMİNDEKİ YERİ**

**Turgut BALBAY
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışman
Doç. Dr. Attila ÖZDEK**

Konya-2018

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Turgut BALBAY
	Numarası	148309021008
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Konya İli Karacadağ Yöresi Halk Müziği ve Ülkemiz Müzik Eğitimindeki Yeri

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Turgut BALBAY

(İmza)

Öğrencinin	Adı Soyadı
------------	------------

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Turgut BALBAY
	Numarası	148309021008
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Attila ÖZDEK
Tezin Adı	Konya İli Karacadağ Yöresi Halk Müziği ve Ülkemiz Müzik Eğitimindeki Yeri	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **Konya İli Karacadağ Yöresi Halk Müziği ve Ülkemiz Müzik Eğitimindeki Yeri** başlıklı bu çalışma 26/03/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Attila ÖZDEK	Danışman	
Dr. Öğr. Ü. Soner ALGI	Üye	
Doç. Dr. Sühan İRDEN	Üye (Selçuk Ün)	

ÖNSÖZ

Konya ili Karacadağ bölgesi müzik kültürüyle ilgili bilgi vermeyi ve bu bilgilerin ülkemiz müzik kültürü ve eğitimine olan katkılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma sürecinde bana ışık tutan ve yol gösteren danışman hocam sayın Doç. Dr. Attila ÖZDEK'e, lise öğrencilik yıllarımda türkü ve bağlama sevdasını bize aşıl原因an değerli ustam Ozan Mehmet Ali İNAT'a, yüksek lisans ders aşaması süresince engin bilgi ve tecrübeleriyle yardımlarını esirgemeyen sayın hocalarım Prof. Yusuf AKBULUT, Doç Dr. Nurtuğ BARIŞERİ, Doç. Dr. Sühan İRDEN, Dr. Öğr. Üyesi Soner ALGI ve İTÜ TMDK Ses Eğitimi Bölümü'ndeki lisans eğitimim sürecinde Türk Halk Müziği ve eğitimine dönük sağladığı katkılarla beni idealist düşüncelere yönlendiren sayın hocam Prof. Erol PARLAK'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Turgut BALBAY

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	TURGUT BALBAY
	Numarası	148309021008
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı/ Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Attila ÖZDEK
	Tezin Adı	Konya İli Karacadağ Yöresi Halk Müziği ve Ülkemiz Müzik Eğitimindeki Yeri

ÖZET

Bu çalışma Konya ili Karacadağ yöresi halk müziğinin ve ülkemiz müzik eğitimindeki kullanım özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla öncelikle çeşitli kaynaklarda yer alan Karacadağ bölgesine ait halk ezgilerine ulaşılp tespit edilmiştir. Ayrıca Karacadağ bölgesinde derleme çalışmaları ve mahalli sanatçılar ile görüşmeler yapılarak elde edilen tüm ezgilerin edebî ve müzikal yapıları incelenmiştir. Kaynak tarama ve derleme yoluyla elde edilen ezgilerin müzikal ve edebi özelliklerinden yola çıkılarak bu eserlerin ülkemizdeki ortaokul, lise ve üniversite düzeyindeki genel ve mesleki müzik eğitimi ile özengen müzik eğitiminde kullanılabilirlikleri tespit edilmiştir. Bu araştırma bölgeye ilişkin halk müziği kültürünün ortaya çıkarılması ve Konya ili Karacadağ bölgesi halk müziği adına yapılan ilk lisans üstü tez çalışması olması bakımından önem taşımaktadır.

Çalışmada Karacadağ bölgesi ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra Karacadağ bölgesi halk müziğindeki belirgin unsurlar; yöre ezgilerinde kullanılan usuller, makam dizileri, ses genlikleri, ezgilerin konuları ve ezgilerin uzun hava-kırık hava, sözlü-sözsüz yapı bakımından dağılımları, yörede kullanılan çalgılar ve öne çıkan mahalli sanatçılar ve kaynak kişiler hakkında bilgiler verilmiştir. Bu çalışmada köklü bir geçmişe sahip olan Karacadağ bölgesi kültürü ve müziği ile ilgili yeterli kaynakların bulunmadığı, başta TRT'ye veya Kültür Bakanlığı'na bağlı birimler ve sanatçılar olmak üzere Ereğli, Karapınar, Emirgazi ilçelerini kapsayan Karacadağ bölgesinde uzun yıllardır derleme gezileri yapılmadığı, akademik saha araştırmalarının da bu bölgeyi hedef almadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Klasik Türk

müziği enstrümanları ile “bozlak” icra edilebildiği ve yöreye has bir çalma söyleme tavrının oluştuğu ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konya, Karacadağ, Derleme, Türk Halk Müziği, Müzik Eğitimi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

	Name and Surname	TURGUT BALBAY
	Student Number	148309021008
	Department / Field	Fine Arts Education, Music Education
Author's	Study Programme	Master
	Supervisor	Doç.Dr. Attila ÖZDEK
	Title of the Thesis/Dissertation	Konya Province Karacadağ Region Folk Music and the Place of Our Country Music Education

ABSTRACT

This study was carried out in order to examine the folk music of Karacadağ region of Konya and the usage of music in our country music education. For this purpose, the folk music belonging to the Karacadağ region, which is located in various sources, has been reached and determined. In addition, compilation studies in Karacadağ region and interviews with local artists have examined the literary and musical structures of all the melodies obtained. Based on the musical and literary characteristics of the melodies obtained through literature review and compilation, the usability of these works in general and vocational music education at the secondary, high school and university level in our country was determined. This research is important to reveal the folk music culture related to the region and to be the first postgraduate dissertation work in the name of folk music in Karacadağ region of Konya province.

In addition to general information about the Karacadağ region, the Karacadağ region is characterized by folk music; information about the methods used in local melodies, authority sequences, sound amplitudes, topics of melodies and distributions of melodies in terms of long air-broken air, oral-nonverbal structure, instruments used in the region and prominent local artists and sources. In this research, there is not enough resources about Karacadağ region culture and music, which has a long history, especially in Karacadağ region including Ereğli, Karapınar

and Emirgazi districts, especially units and artists affiliated to TRT or Ministry of Culture, it has been determined that their research does not target this region. It has also been shown that classical Turkish music instruments can be performed "badly" and that there is an attitude of singing a play which is unique to the region.

Key Words: Konya, Karacadağ, Compilation, Turkish Folk Music, The Music Education.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
TEZ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
NOTA LİSTESİ.....	xiv
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ.....	xvii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Problem Cümlesi	6
1.3. Alt Problemler	6
1.4. Araştırmanın Amacı	6
1.5. Araştırmanın Önemi	7
1.6. Varsayımlar	7
1.7. Sınırlılıklar	7
1.8. Tanımlar	8
İKİNCİ BÖLÜM.....	9
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR	9
2.1. Konya İli Karacadağ Yöresinin Tarihi Gelişimi Sosyo-Ekonomik Yapısı	9
2.2. Karacadağ Yöresini Oluşturan İlçeler	9

2.2.1. Karapınar İlçesi	9
2.2.2. Emirgazi İlçesi	11
2.2.3. Ereğli İlçesi.....	12
2.2.4. Karacadağ Yöresinin Müzikle İlişkili Örf, Adet ve Gelenekleri	13
2.3. İlgili Literatür	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	16
YÖNTEM	16
3.1. Araştırma Modeli	16
3.2. Araştırma Verilerinin Toplanması	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	18
BULGULAR VE YORUM	18
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	18
4.1.1. Karacadağ Yöresinin Müzikle İlgili Örf, Adetleri ve Gelenekleri	18
4.1.2. Köy Odaları Muhabbetleri.....	19
4.1.3. Düğün Adetleri.....	20
4.1.4. Karacadağ Bölgesinde Bayram Adetleri	22
4.1.5. Yörede Kullanılan Kelimeler	22
4.1.6. Kız Kınası	23
4.1.7. Gelin Alma Günü	24
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	25
4.2.1. Karacadağ Yöresinde Seslendirilen Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal ve Edebî Özellikleri.....	25
4.2.2. Karacadağ Bölgesi Halk Müziği Ezgilerinin Melodik Özellikleri	51
4.2.3. Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makam Yapıları	52
4.2.4. Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller	54
4.2.5. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılımları	55
4.2.6. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü-Sözsüz Dağılımlar	57
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	58

4.3.1. Karacadağ Yöresinde Halk Müziği Geleneğini Yaşatan Kaynak Kişiler ve Mahallî Sanatçılar	58
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	75
4.4.1. Karacadağ Yöresinde Kullanılan Halk Müziği Çalgıları ve Özellikleri	75
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	81
4.5.1. Karacadağ Yöresine Ait Olduğu Tespit Edilen Halk Müziği Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumu.....	81
BEŞİNCİ BÖLÜM	84
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	84
5.1. Sonuç.....	84
5.2.Öneriler	86
KAYNAKÇA.....	87

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4. 1.Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makam Yapıları	52
Tablo 4. 2.Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller Tablosu	54
Tablo 4. 3.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılımları Tablosu	55
Tablo 4. 4. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü ve Sözsüz Dağılımları Tablosu	57
Tablo 4. 5.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları Tablosu	59
Tablo 4. 6.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Yaşlarına Göre Dağılımları Tablosu	60
Tablo 4. 7.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin İcra Etme Biçimlerine Göre Dağılımları Tablosu	61
Tablo 4. 8.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu	62
Tablo 4. 9.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu	63
Tablo 4. 10.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Öğrenme Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu	65
Tablo 4. 11.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Tecrübe-Kıdem Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu.....	66
Tablo 4. 12. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumu Tablosu	82

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4. 1. Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makamlara Ait Grafik	53
Şekil 4. 2.Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller Grafiği	54
Şekil 4. 3.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılım Grafiği	56
Şekil 4. 4.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü ve Sözsüz Dağılımları Grafiği	57
Şekil 4. 5.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılım Grafiği	59
Şekil 4. 6.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Yaşlarına Göre Dağılım Grafiği	60
Şekil 4. 7.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin İcra Etme Biçimlerine Göre Dağılım Grafiği	61
Şekil 4. 8.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	62
Şekil 4. 9.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	64
Şekil 4. 10.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Öğrenme Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	65
Şekil 4. 11.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Tecrübe Kıdem Durumlarına Göre Dağılım Grafiği	66
Şekil 4.12.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Dağılım Grafiği	83

NOTA LİSTESİ

Nota 1. İstanbul Yoluna Kuş Yuva Yapmış	25
Nota 2. İstanbul Yoluna Kuş Yuva Yapmış adlı Bozlağın Ses Sahası ve Seyri	26
Nota 3. Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına	27
Nota 4. Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına Bozlağı Ses Sahası ve Seyri	29
Nota 5. Gündüz Hayal Ettim (Gicen Dağı)	30
Nota 6. Gündüz Hayal Ettim (Gicen Dağı) Ses Sahası ve Seyri	31
Nota 7. Aşağıdan Gelen Kız	32
Nota 8. Aşağıdan Gelen Kız Ses Sahası ve Seyri	33
Nota 9. Elinizden Türküsü	34
Nota 10. Elinizden Türküsü Dizi Ses Sahası ve Seyri	35
Nota 11. Ördeği Uçurdum Gölden Uzun Hava Nota	36
Nota 12. Ördeği Uçurdum Gölden Uzun Hava Ses Sahası ve Seyri	37
Nota 13. Mustafam Uzun Hava Nota	39
Nota 14. Mustafam Uzun Hava Ses Sahası ve Seyri	40
Nota 15. Gülhane Uzun Hava Nota	42
Nota 16. Sade Mermerden dir Gülhane'nin Sarayı Uzun Hava Ses Sahası ve Seyri	43
Nota 17. Değme Tabip Türküsü Nota	44
Nota 18. Değme Tabip Ses Sahası ve Seyri	45
Nota 19. Gardiyan Uzun Hava	46
Nota 20. Gardiyan Ses Sahası ve Seyri	47
Nota 21. Burçak Tarlası Notası	48
Nota 22. Burçak Tarlası Ses Sahası ve Seyri	50

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Acıgöl.....	10
Fotoğraf 2. Ereğli’den Bir Görünüm	10
Fotoğraf 3. Meke Tuzlası.....	11
Fotoğraf 4. İvriz Kaya Anıtı	11
Fotoğraf 5. Karapınar’dan Bir Görünüm	11
Fotoğraf 6. Emrul Gazi Türbesi (Emirgazi).....	11
Fotoğraf 7. Karacadağ Yöresi Bayram Gününe Ait Bir Fotoğraf.....	22
Fotoğraf 8. Karacadağ Yöresi Ustalarından Fevzi Parlak (Ortada), Mehmet Ali İnat (Sağda) Ve Mustafa Mamak (Solda)	67
Fotoğraf 9. Karacadağ Yöresi Ustalarından Ozan Mehmet Ali İnat (Solda) Ve Fevzi Parlak’a (Sağda) Ait Bir Fotoğraf.....	67
Fotoğraf 10. Karacadağ Yöresi Ustalarından Fevzi Parlak’a Ait Bir Fotoğraf	68
Fotoğraf 11. Karacadağ Yöresi Ustalarından Mehmet Ali İnat (Sağda) ve Mustafa Mamak (Solda) Bir Fotoğraf.....	68
Fotoğraf 12. Karacadağ Yöresi Ustalarından Mustafa Mamak (Sağda) Ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf.....	69
Fotoğraf 13. Karacadağ Yöresi Ustalarından İbrahim Dağlı (Sağda) Ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf.....	69
Fotoğraf 14. Karacadağ yöresi ustalarından Ozan M. Ali İnat’a ait bir fotoğraf	70
Fotoğraf 15. Karacadağ Yöresi Ustalarından Niyazi Başoğul (Sağda) Ve İbrahim Dağlı (Solda) Bir Fotoğraf.....	70
Fotoğraf 16. Karacadağ Yöresi Ustalarından Tahir Kılıç (Sağda) Ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf.....	71
Fotoğraf 17. Karacadağ Yöresi Cümbüş Ustalarından Mustafa Mamak’a Ait Bir Fotoğraf.....	80

Fotoğraf 18. Karacadağ Yöresi Cümbüş Ustalarından Fevzi Parlak'a Ait Bir Fotoğraf
..... 80

KISALTMALAR ve SEMBOLLER LİSTESİ

D	: Durak Perdesi
THM	: Türk Halk Müziği
TSM	: Türk Sanat Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon
RPT. NO	: Repertuar Numarası

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Ülkemiz topraklarındaki zengin kültür; örf, adetlerimiz ve geleneklerimizde yaşatılıp günümüze kadar çağlar boyunca iletilerek ulaştırılan; el sanatlarımızdan mutfak kültürümüze, sözlü kültürümüzden yazılı kültürümüze, müzik kültürümüzden halk oyunlarımıza, mimarimizden tarımımıza kadar çok geniş bir alandaki zenginlikleri özünde barındırmaktadır. Ülkemizin neredeyse bütününde coğrafi ve iklimsel koşulların etkisiyle köy, kasaba veya şehir yaşantısı etrafında birbirine benzerlikler ve farklılıklar ortaya çıkaran bu zengin kültürün ürünleri; insanların inanç değerlerini, yaşayış türlerini, ilkelere ve kaidelere dair görüşlerini, değerlendirme yargılarını, duyu ve fikirlerini, örf, adetler ve gelenekleri hissetmeye, düşünmeye ve anlamaya dair bir rehber oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra insan yaşamının doğal bir süreci ve sonucu olarak gerçekleşen göç, savaşlar vb. değişik sebeplerle kültürel değişiklikler, yenilikler ve kayıplar olsa da Anadolu'daki kültürel mozaik şaşırtıcı bir şekilde yaşamını sürdürmektedir (Turan, 2014:17).

Tylor (1974:94), kültürü şöyle aktarmaktadır: İnsanların, içinde yaşadıkları toplumun bir ferdi olarak yüklendiği, bilgisi, inancı, sanatı, ahlaksal normları, hukuku, gelenekleri, görenekleri, diğer becerileri ve alışkanlık haline getirdiği davranışları içeren çok karmaşık bir unsurdur. Başka bir tanıma bakacak olursak kültür, toplum tarafından oluşturulmuş olan insanların yaşamları boyunca devam eden bütün manevi ve maddi inançlar ve bu inançların gelecek olan çağlara iletilmesidir (Büyükyıldız, 2009: 19). Kaplan (2008: 21)'a göre kültür, *“İnsanın doğumundan itibaren uslu ya da ussuz kazandığı, bünyesine özümsettiği, içinde erittiği bilişlerin bütünüdür”* şeklinde tanımlanmaktadır.

Öte yandan kültür, insanların bireysel olarak kendi başlarına oluşturacakları, yada yapabilecekleri bir olgu olmadığından, karakteristik özelliklerini muhafaza edebilmesi ancak toplum içerisinde ve gelenek dâhilinde mümkün olabilmektedir. Buradan hareketle kültür; değerleri, kuralları ve toplumun oluşturduklarını “geleneksel kültürler” şeklinde yansıtır. Geleneksel kültür Özdek'e (2012:1) göre şöyle anlaşılmaktadır: Şüphesiz milletlerin tarih içerisindeki zamanından filtrelenerek ulaşan ve sahip olunan milletin bekasına

yön çizen bütün yapılanlara bağlaç olacak genetiksel yapıyı da içerisinde barındıran oluşumlardır. Bu oluşumlar kültürün değişen unsurlarıyla beraber zamanla bazı değişmelere maruz kalsa da milletlerin ürettikleri tarzları korumaları geleneksel kültürdeki özün korunabilmesiyle imkân bulabilmektedir.

Kültür unsurunun devamının sağlanması ve gelişimine katkıda bulunulmasının öneminin yanında, geleneksel kültürün; yaşayan, dönüşen ve dönüştürebilen fonksiyonlarının tanımlanması ve zaman içerisinde aktif olarak devamının sürdürülmesi gerekliliği de açıktır. Ülkemiz için “Anadolu halk kültürü” veya “Türk halk kültürü” olarak tanımlayabileceğimiz bu bütünün ifadesi Artun’a göre (2008:441) “*Anadolu’da geleneksel yaşamı sürdüren toplulukların yüzyıllar boyunca kendi dil, kültür ve beğenileriyle oluşturup yaşattıkları kültürün ortak adıdır. Bu kültür halkın duygu, düşünce ve beğenisiyle süzülerek günümüze gelmiş, toplum, insan ve doğa gerçeğiyle şekillenmiştir*” şeklindedir.

Geleneksel kültürlerin temel unsurlarının, o kültürün geleneksel halk müziği birikimi içerisinde gözlemlenmesinin mümkün olduğu düşünüldüğünde; Türk halk müziğinin; değişen, dönüşen toplumsal dinamik temellerinin meydana getirdiği yazılı ve sözlü, edebî ve kültürel içeriği sebebiyle Türk kültürü için taşıdığı yüksek önem ortaya çıkmaktadır.

Türk halk müziği hem kültürün öz bir unsuru hem de ileticisi olarak her zaman gündemdedir. Türk kültür coğrafyasındaki farklılıklarla ortaya çıkan Türk halk müziği çeşitleri vardır. Ege bölgemizde zeybekler, Karadeniz bölgemizde horonlar ve yol havaları; Güneydoğu Anadolu bölgemizde baraklarımız, halaylarımız; İç Anadolu bölgemizde kaşık havalarımız, bozlaklarımız; Trakya’ımızda karşılamalar; Teke yöremizde gurbetlerimiz, zorlatmalarımız, boğazlarımız; Doğu Anadolu bölgemizde halaylarımız ve barlarımız yaygın çeşitlilik olarak sergilenmektedir. Bunların yanında halk edebiyatı, müziği ve dansları birbirlerinden bağımsız olmayan unsurlardır. Tabii ki de, halk ozanları, halk âşıkları yaşadıkları yörelerin müzik kültürünü sahiplenerek ürünler ortaya çıkarmış, kendi üsluplarını yerine getirmiş, yaşadıkları coğrafyadan, kültürden etkilenerek, esinlenerek şiirler yazmışlar ve yazılan bu şiirleri de kendi sazlarıyla, sözleriyle yaşadıkları ortamlara aktarmışlardır.

Türk halk müziğinde; hasret, sılaya özlem, çeşitli kahramanlıklar ve hikâyeler ile geleneksel kültürün izlerini yansıtan halk türkülerinin zengin bir çeşitliliği bulunmaktadır. Bu coğrafya insanının yaşadığı süreçler, hikâyelerin geçtiği yerler ve konular yöreden yöreye farklılıklar taşımaktadır. Bu benzer olmayan unsurlar, türkülerin melodilerine, ritimlerine, ses genişliklerine, konularına, eser türüne, yapısına, usulüne ve coğrafyadan coğrafyaya farklılaşan ağız yapılarına ve çalgı aleti tercihlerine yansımaktadır. Birbirinden farklılaşan bu unsurların tamamı halk müziğinde tavrı olarak isimlendirilen geniş yapıyı oluşturmaktadır.

Bağlama ile yörelerin tezene özelliklerini çalmaya, o yörenin “tavrı” denilmektedir (Algı, 2006:12). Tavır kavramı bu şekilde kimi zaman sadece tezeneli bağlama çalmanın yerel çeşitlilik içerisine sıkışmış bir kavramı olarak ifade edilse de daha geniş bir etkileşim alanının yansıması olduğu düşünülmektedir.

Terzi’ye göre halk müziğimiz de tavrı (2016:149) *“Sosyo-genetik unsurların müzikteki yansımaları olan melodi, ritim, armoni, dil (söz, şiir, ağız, şive, fonetik ve diksiyon, prozodi ve bütün bu elemanların ahengi veya uyumu), çalış teknikleri, artikülasyon (bezemeler) ve nüansların (dinamikler) yöresel ve bölgesel müzik karakterlerine sadık kalınarak çalınması”* şeklinde geniş bir ifadeyle tanımlanmıştır.

“Tavrı”, THM terminolojisinde yöresel çalış ve söyleyiş biçimlerini ifade eden bir terimdir. Tavır, enstrümanın çalış tekniğinden söyleme tekniğine kadar bir yörenin bütün inceliklerini karşılayan bir kavramdır. Halk müziği ile uğraşanlar arasında “tavır” kavramının temel ilkeleri hakkında görüş birliğine varılmış değildir. Pek çok sanatçı ve uzman, bu konu hakkında farklı anlayışlara sahiptirler. Bu gün Anadolu insanı tarafından icra edilen müzik –icra edenlerin etnik kökeni ne olursa olsun- teknik açıdan bir kısım benzerlikler gösterir. Ses dizgesi, ritimler ve çalgılarda görülen bu benzeşme, ezgilerin çalış ve okunuşunda yerini farklılaşmaya bırakır ki, bunun pek çok nedeni vardır. Çalış ve okuyuştaki farklılaşma, “tavır” olgusunu önemli hale getirir. Ancak tavrı besleyen ve biçimlendiren öğeler tekniktir. Yani ezginin tavrını belirleyen bir ölçüde kullanılan ses örgüsü, çalgılar, ölçü (ritim) vs. gibi müzikal unsurlardır(<http://www.turkishmusicportal.org>).

Bu konuyla ilgili Ekici'nin (2009: 23) ifadesinden şunu anlamaktayız. Orijininde bir insan tarafından söylenen bir türkü (eser, ezgi) kültür unsuru olarak, kültürden kültüre yayılarak zamanla bulunduğu şekilden farklılaşır ve söylenileni unutulurarak anonimleşir yani halka mal edilir. Bunu türkünün çıktığı veya söylendiği dönemde söyleyicisinin önemini yitirdiği olarak algılamamız gerekmektedir. Yakıcı'nın (2007:21) ifadesinden de destek bulduğumuz bu yargıya göre türkülerin mitolojik zamanlardan çağımıza kadar gelen büyük süreç içerisinde Türk kültürü açısından kelimelerle anlatılmayacak kadar önemli ve değerli olduğu anlaşılmaktadır.

Kültür taşıyıcısı olan bu türkülerin günümüze kadar gelmesinde şüphesiz derleme çalışmalarının etkisi büyüktür. Ülkemizde derleme çalışmaları cumhuriyetin ilanı ile hız kazanmış ve ülkenin değişik bölgelerine derleme gezileri yapılmıştır. Bu derleme gezilerinde çok sayıda türkü derlenmiş ve büyük bir kısmı TRT repertuarına kazandırılmıştır. Ancak bu gezilerde Konya bölgesinin geniş bir coğrafi alana ve birbirinden farklı halk müziği özelliklerine sahip olması sebebiyle yeterince incelenemediği düşünülmektedir. Özellikle Karacadağ bölgesinin bu açıdan önem kazandığı anlaşılmaktadır. Konya yöresine yapılan derleme araştırmalarının belirli bölgelerle sınırlı kaldığı ve Konya'ya ait olduğu düşünülen kimi ezgilerin de başka illere kaydedildiği bilinmektedir.

1.1. Problem Durumu

Coğrafi ve kültürel çeşitliliğimizin bir sonucu olarak ortaya çıkan halk ezgilerimizin ülkemizin müzik eğitimi anlayışı içerisinde yer bulması, çeşitli basamaklarda, mesleki, genel ve özengen müzik eğitiminde kullanılabilmesi oldukça önemli kabul edilmektedir. Bu sebeple Anadolu'nun kültürel çeşitliliğini ifade eden halk ezgilerimizin derlenip tespit edilmesi ve müzik eğitiminin farklı tür, alan ve basamaklarında faydalanılması üzerine çeşitli akademik çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Daha önce üzerinde yeterince çalışma yapılmadığını düşündüğümüz Karacadağ bölgesinin halk müziği özelliklerinin ortaya çıkarılması ve önceki bilinenlerle birlikte yeni tespit edilen halk müziği ezgilerinin ülkemiz müzik eğitiminin hangi basamak, tür ve alanlarında kullanılabileceği konusunda bir araştırma planlamasıyla hareket edilmiştir.

Konya ili sınırları dâhilinde yer alan Karacadağ bölgesi müzik yapısının ne şekilde oluştuğu; bölgedeki bozlak ve türkülerin edebî, müzikal yapılarının nasıl olduğu; yöredeki yerel müzisyenlerin özellikleri ve hangi çalgıların kullanıldığı gibi konular ülkemiz müzik kültürü ve eğitimi açısından oldukça önemli konu başlıkları olarak ortaya çıkmaktadır. Konya ili Karacadağ yöresinde; Köy Odası Muhabbetleri, Düğün Adetleri, Kız Kınası ve Gelin Alma Günü gibi müziğin önemli yer tuttuğu örf ve adetlerin yanında bir ifade aracı olarak müziğin kullanıldığı tüm ortamlarda bilinen Konya müziği algısına çok benzemeyen daha çok Orta Anadolu müzik karakterine yakın duran bir geleneksel müzik anlayışının hüküm sürdüğü bilinmektedir. Yukarıda da ayrıntısıyla izah edildiği üzere bu bölgenin kendine has coğrafi ve kültürel çeşitliliği sonucu ortaya çıkan halk ezgilerinin ve bu yörenin kültür taşıyıcısı olan türkülerin alan yazında hak ettiği yeri bulamadığı düşünülmektedir.

Ülkemiz müzik kültüründe çok önemli ve büyük bir yere sahip geleneksel halk müziğimizin, müzik eğitiminin bütün boyutlarında yeterince ve doğru bir şekilde kullanılması ve yer alması için Türk halk müziğinin ve çalgılarının kullanım olanaklarını geliştirerek, destekleyerek ve tanıtarak, kapsamlı ve düzeyli bir müzik politikasının ortaya konulmasının gerekliliği dile getirilmektedir (Özdek, 2012:30). Bu düşünceden hareketle 2016-2017 eğitim öğretim yılından sonra Güzel Sanatlar Liselerinde müfredat ve alan değişikliklerine gidilmiş Türk Halk Müziği Alanı programı da oluşturulmuştur.

Diğer taraftan müzik eğitimi halk müziği üzerine oluşturmak bir ülke için kültürel gözetmek, kültürü yaşatma ve aktarma özelliklerinin yanında kültürü koruma ve geliştirme olanaklarını da barındırdığından dünya üzerindeki birçok gelişmiş ülke müzik eğitimi modellerini bu anlayışla yapılandırdığı bilinir. Ulusal müzik eğitimi modeli; varoluşun da geleneksel halk müziğini başlangıç noktası almakla birlikte başka kültürlerle de bünyesinde yer veren, oluşum ve biçimlenmede ise erken yaş mesleki müzik eğitimiyle başlayıp genel ve mesleki müzik eğitiminin tüm evrelerini devrin gereklerini kullanan, nitelikli ve yeniliğe açık müzik eğitimcisi ve programlarla yürütmeyi öngören bir yöntem belirtmektedir (Özdek, 2012:47).

Ulusal müzik eğitimi modelleri halk müziklerini doğrudan kullanmayı benimser. Ayrıca ondan bestecilik anlamında yararlanmayı da önemli

görmüşlerdir. Gerek okul müziğinde kullanılacak ulusal besteler gerekse de evrensel yaygınlık kazanabilecek çoksesli eserlerde halk müziği karakteristiklerinin kullanılması sistemin doğru çalıştığının göstergesi olarak benimsenmiştir (Özdek, 2012:192).

Karacadağ yöresinde derlenen ezgilerin gerek okul müziğinde gerekse de mesleki müzik eğitiminde rahatlıkla kullanılacak yapıda oldukları düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle yörede derlemesi yapılmış eserlerin müzik eğitiminde çeşitli kademelerde nasıl ve ne şekilde kullanılabileceği, geleneksel müziğin aktarımı konusunda nasıl bir yöntem izleneceği hususları önem arz etmiştir. Bu çalışmada da Konya ili Karacadağ yöresi halk müziğinin özellikleri ve ülkemiz müzik eğitimindeki yeri ile ilgili problem cümlesi ortaya çıkmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Konya İli Karacadağ yöresi halk müziğinin özellikleri nelerdir ve ülkemiz müzik eğitimindeki yeri nedir?

1.3. Alt Problemler

- Karacadağ yöresinin müzikle ilişkili örf, adet ve gelenekleri nelerdir?
- Karacadağ yöresinde seslendirilen halk müziği ezgilerinin müzikal ve edebî özellikleri nasıldır?
- Karacadağ yöresinde halk müziği geleneğini yaşatan kaynak kişiler ve mahallî sanatçılar kimlerdir?
- Karacadağ yöresinde kullanılan halk müziği çalgıları ve özellikleri nelerdir?
- Karacadağ yöresine ait olduğu tespit edilen halk müziği ezgilerinin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumu nasıldır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile yöreye ait bilinmeyen türkü ve bozlakların kayıt altına alınması, literatüre kazandırılması ve böylece de müzik eğitimi yapılan ortamlarda öğretilmesine fırsat oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca ulaşılan halk müziği

ezgilerinin analitik olarak incelenmesi, kaynak kişilere ve yörede kullanılan halk müziği çalgılarına ait çeşitli bilgiler verilmesi de çalışmanın amaçları arasındadır. Yapılan derleme çalışmaları ile yöreye has, anonim türküler ve bozlaklara ulaşılmasının ileride yöre müziği ile ilgili yapılacak olan akademik çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Karacadağ yöresi müzik kültürü ile ilgili daha önce hiçbir akademik çalışma yapılmamıştır. Yapılan bu çalışma ile yörenin bilinmeyen türkü ve bozlaklarının gün yüzüne çıkartılmış olması ve bunların da ülkemiz müzik eğitiminin farklı tür ve basamaklarında kullanılabilmesi müzik kültürü ve eğitimi açısından oldukça önemlidir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmaya ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Bunlar;

- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına ve problemlerin çözümüne uygun olduğu,
- Bu çalışmada kullanılan kaynakların güvenilir ve geçerli olduğu,
- Görüşme yapılan kişilerin bilgi paylaşımında samimi, içten ve gerçekçi davrandıkları vesorulara verilen cevapların gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırmaya ilişkin sınırlılıklar aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Bunlar;

- Bu çalışma Konya İli Karacadağ yöresini oluşturan; Emirgazi ilçe sınırlarındaki tüm yerleşim yerleri, Karapınar ilçe sınırlarındaki tüm yerleşim yerleri ve Ereğli ilçe sınırlarındaki belirlenmiş bölgeler ile sınırlıdır.
- Aslen Emirgazili ve Karapınarlı olup Ereğli ilçesinde ikamet eden mahalli sanatçılar ile sınırlıdır.

○ Ayrıca görüşmelerde toplumun sosyo-kültürel yapısı ve araştırmacının cinsiyeti sebebiyle sadece erkek bireylerle görüşme imkânı sağlanabilmiştir.

1.8. Tanımlar

Bozlak: Orta Anadolu bölgesinde görülen, inici seyir karakterine sahip olan, genellikle kürdi, karcıgar makam dizilerinde seyir eden bir uzun hava türüdür.

Kültür Bakanlığı Ankara Türk Halk Müziği Topluluğu sanatçılarından olan Bayram Bilge Tokel, “Neşet Ertaş Kitabı” adlı eserinde bozlak hakkında şu bilgileri vermektedir:

“Feryad etmek, haykırmak, ağlamak, sızlamak anlamlarına gelen bozlak kelimesi hem Dede Korkut’ta, hem Divan-ı Lügât-it Türk’te, boz(u)lamak (ses vermek), boz(u)latmak (böğürtmek) ve ağlamak, feryat etmek anlamlarında kullanılmakta. Bir Kırgız halk türküsünde “botasın ölgen tüyüdey / bozlay bozlay kaldım men” (yavrusunu yitirmiş bir deve gibi bozlaya bozlaya feryad figan içinde kaldım ben) denilmektedir. Çok eski bir Kazak halk türküsünde de kopuz hitaben, ‘botası ölgen narday bozla kopuz’ (yavrusu ölen deve gibi bozula) söyleyiş ile karşılaşmaktayız”(Tokel,1999:78)

Uzun Hava:“Ölçü disiplininden bağımsız olarak belirli bir dizi ve seyir içinde seslendirilen, bireye ve topluma ait acıları ve problemleri dile getiren, sözlü halk müziği ezgileridir. İçlerinde kalıp ezgi motifleri olduğu için bütünüyle doğaçlama olarak düşünülemezler. Uzun havalar bireysel olarak seslendirilir ve farklı bölgelerde farklı isimlerle anılırlar.” (Özdek,2018).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde Konya ili Karacadağ yöresinin tarihi gelişimi, sosyo-ekonomik yapısı, Karacadağ yöresini oluşturan ilçeler, Karacadağ yöresinin müzikle ilişkili örf, adet ve gelenekleri ve ilgili araştırmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Konya İli Karacadağ Yöresinin Tarihi Gelişimi Sosyo-Ekonomik Yapısı

Konya İli Karacadağ yöresi, ismini eteklerine kurulmuş olduğu eski bir volkanik dağ olan Karacadağ'dan almaktadır. Karacadağ, Karapınar ilçesinde yer alır ve Ereğli ilçesinin kuzey batısına düşer. Diğer bir volkanik dağ ise Meke dağdır. Karacadağ eteklerine çok sayıda köy kurulmuştur. Bölge halkı geçimini tarım, hayvancılık ile sağlamaktadır. Yörenin müzik kültürü de Karapınar, Emirgazi ve Ereğli olmak üzere üç ilçenin örf, adet ve kültürüne paralellik göstererek gelişmiştir. Ereğli ilçesinin Karacadağ bölgesini oluşturan diğer ilçelerden büyük olması kültürel bir çeşitlilik oluşturduğundan bu çalışmada Ereğli bölgesinin bir kısmı çalışmaya dâhil edilmiştir. Karacadağ yöresinin müzik kültürünü yaşatan insanların büyük bir çoğunluğu da Ereğli'nin kuzeybatısında konuşlanmıştır. Bu çalışmada da Ereğli bölgesinin bir kısmı adı geçen nedenlerden dolayı sınırlandırılarak çalışmaya dâhil edilmiştir.

2.2. Karacadağ Yöresini Oluşturan İlçeler

Karacadağ yöresini oluşturan “Karapınar, Emirgazi ve Ereğli” ilçelere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

2.2.1. Karapınar İlçesi

“Karapınar, M.Ö. 3000–200 yıllarında “HYDE” kasabası üzerinde kurulmuş ve Proto Hititler tarafından yerleşme merkezi olarak seçilmiştir. Karapınar, Hititlerin yarı bağımsız ve rahip kralları tarafından idare edilirken Truva Krallığı'nın hâkimiyeti altına girmiştir. Daha sonra Frigler, Lidyalılar, Asurlular, Persler, Büyük İskender ve Bizans İmparatorluğunun hâkimiyeti altına girmiştir. M.S.832'de Memun “Karapınar ve çevresinin gelirlerini Medine Vakfı” usulünde bir tür vergiye bağlar. Bu vergi Selçuklular, Karamanoğulları ve

Osmanlılar döneminde de verilir. Fakat II. Abdülhamit Dönemi'nde son bulur. Karapınar ve çevresi 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra 1076 – 1077 yılları arasında Selçuklu İmparatorluğu'nun hâkimiyetine girmiştir.1096 yılında başlayan Haçlı Seferleri'nde Karapınar da olumsuz etkilenmiştir. "1101" adı verilen Haçlı Seferleri'nin 3.kolu Karapınar topraklarından geçmiş ve ilçe çok büyük zarar görmüştür. Karapınar 1308 yılında Karamanoğulları'nın hâkimiyeti altına girmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in 1467 yılında Karamanoğullarına son vermesi üzerine Karapınar Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir. 1514 yılında Yavuz Sultan Selim Çaldıran Seferi'ne giderken Karapınar'da konaklamış ve çevrede yasayan halkın isteği üzerine; Karapınar'dan geçen ticaret yollarının korunması amacıyla Eski İl'e bağlı "Karabinar" adında bir derbentçi köyü kurulmasını ve Sultan Selim Camii'nin temellerinin atılmasını emretmiştir" (http://konyakultur.gov.tr/index.php?route=modules/towns&town_id=32).

Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu II. Selim'in Konya valiliği sırasında Karapınar'ın imarına önem vermiş, başta Sultan Selim Camii'nin inşasını tamamlatmış ve ilçeye kervansaray, han, hamam, 39 dükkânlı bir bedesten, 2 yel değirmeni ve 5 çeşme inşa ettirmiştir. Karapınar'da II.Selim'in eserleri görülünce buraya Sultanlar Şehri anlamına gelen "Sultaniye" ismi verilmiştir.1868 yılında Konya'ya bağlı bir ilçe sınıfına geçirilmiştir. Karapınar'da 1882'de belediye teşkilatı kurulmuştur.Cumhuriyet Dönemi'nde (1934) ilçenin ismi "Sultaniye'den "Karapınar" olarak değiştirilmiştir. (Gündüz,1988: 48).

Fotoğraf 1. Acıgöl

Fotoğraf 2. Ereğli'den Bir Görünüm

Fotoğraf 3. Meke Tuzlası**Fotoğraf 4. İvriz Kaya Anıtı****Fotoğraf 5. Karapınar'dan Bir Görünüm****Fotoğraf 6. Emrul Gazi Türbesi (Emirgazi)**

2.2.2. Emirgazi İlçesi

İlçemiz Emirgazi tarihinin Hititlere kadar dayandığı, Eski Kışla (Dikilitaş-Yukarı Kışla) ve Arısama (Belkaya) da yapılan kazılarda bulunan tabletlerden anlaşılmaktadır. Hititlerden kalma Eski Kışla diye adlandırılan yerleşim merkezi üzerinde bulunan kale ve yer altı şehirden Romalılar ve Bizanslılar faydalanmışlardır. Rivayetlere göre bu yerleşim merkezindeki ve Bağlıca Köyündeki halk 5 asır kadar önce dağılarak bir kısmı Arısama dağındaki kaleye bir kısmı da şimdiki Emirgazi'nin kurulu olduğu yere yerleşmişlerdir. Eldeki bulgulardan Hitit, Firigya, Roma ve Bizans uygarlıklarının daha önce bu yerde yaşadıkları anlaşılmaktadır (Özdemir, 2010:31-32).

İlçe adını 2 km. güneydoğusundaki "Emrulgazi Türbesi"nden almıştır. İlçemiz Emirgazi, il merkezinin 140 km doğusunda olup, 1035metre rakıma sahiptir. İklimi karasal iklim olup, 880 km²lik bir yüz ölçüme sahiptir. Doğusunda Niğde ili, Güneyinde Ereğli İlçesi, Batısında Karapınar İlçesi ve Kuzeyinde Aksaray ili vardır. Emirgazi ilçesi iç Anadolu'nun en az yağış alan yeri olduğu gibi herhangi bir yerüstü su kaynağına sahip değildir. Arazi genelde ovalık ve bozkırlarla kaplıdır. İlçenin tek ormanlık alanı güney bölümdeki Karacadağ'da

bulunan meşeliklerdir. Coğrafi zenginlikler yönünden hayli fakir bulunan ilçenin topraklarının oluşumu da hayli ilginçtir. Etrafında bulunan volkanik dağların yüz yıllar önce patlamasıyla yer altında boşluklar oluşmuş ve bu boşlukların oluşturduğu göçüklere rüzgâr erozyonu ile toprak dolarak Emirgazi'nin bugün tarımda kullandığı araziler ortaya çıkmıştır. Bu topraklar, killi ve kireçli bir yapı arz etmektedir(Özdemir,2010:32).

2.2.3. Ereğli İlçesi

Ereğli adını; Bizans İmparatoru Herakliyüs'dan almaktadır. Herakliyüs adı ise Yunan mitolojisinde yarı tanrılaşmış bir kahraman olan Herakles'ten gelmektedir. “Herakliyüs” kelimesi zaman içinde Türkçenin ses yapısına uygun olarak; Herakle, İrakle, Eregle, Ereğli, Ereğliyye, Ereğli şeklini almıştır. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde ise I. Alaeddin Keykubad'ın Ereğli'den bir sefer dönüşü geçerken Peygamber Pınarı denilen (şu anda Akhüyük köyünde bulunan) çamurun, yaralı askerlerinin yaralarına şifa olduğundan dolayı buraya Erkili (Ereğli) dediği için adını buradan aldığı yazılır. Tarih boyunca Hitit, Asur, Kimmer, Frig, Lidya, Pers, İskender İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu ve Bizans idaresinde kalan Ereğli, 9 asırda Bizans ile Abbasiler arasındaki mücadeleye sahne olduğu bilinmektedir. Anadolu Selçukluları zamanında Türklerin idaresine giren Ereğli, Anadolu Beylikleri zamanında Nure Sufi Bey'in kurduğu Karamanoğlu Beyliğinin 1250-1256 arası ilk başkenti olmuştur(www.etarih.net/tr/eregli.html).

Fatih Sultan Mehmet Han devrinde Osmanlı topraklarına katıldı. 20 asırda Bağdat Demiryolunun ilçeden geçmesi ile Ereğli'nin önemi daha da artmıştır. Osmanlı Devletinin son döneminde Konya Vilayetine bağlı bir kaza merkezi olan Ereğli, cumhuriyet döneminde de Konya'nın ilçesi olma durumunu devam ettirmiştir. Deniz seviyesinden 1054 m yüksekte bulunan Ereğli'nin nüfusu 138.000'dir.2260 km² yüzölçümüne sahip ilçenin 87 mahallesi bulunmaktadır. İlçe halkının çoğunluğu geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. İlçenin en önemli akarsuyu İvriz Çayı üzerinde kurulu İvriz Barajı, Ereğli'de hem tarım alanlarını sulamakta ve içme suyu ihtiyacını da karşılamaktadır. İlçede baklagiller, sanayi bitkileri, meyve, sebze ve yem bitkileri yetiştirilmektedir. Ereğli'de yetiştirilen kirazlar bir bölümü ihraç edilmektedir (www.etarih.net/tr/eregli.html).

Ereğli'de Selçuk Üniversitesine bağlı Ereğli Meslek Yüksekokulu, 1987 yılından beri eğitim faaliyetini sürdürmektedir. Ulu cami, Ağalar Mescidi, Rüstem Paşa Kervansarayı, Roma Hamamı kalıntıları, çeşitli dönemlerde yapılmış türbeler ve köprüler ilçenin önemli tarihi eserleri arasındadır. Ereğli yakınlarında bulunan İvriz Kaya Anıtı Hititlerden günümüze gelen önemli bir kültür mirasıdır(www.etarih.net/tr/eregli.html).

2.2.4. Karacadağ Yöresinin Müzikle İlişkili Örf, Adet ve Gelenekleri

Bu bölümde Karacadağ yöresine ait olup müzikle ilişkili düğün, kına, köy odası muhabbetleri, gelin alma günü, bayram adetleri gibi yöreye ait kültürel unsurlar kısaca başlık halinde verilmiştir. Gerekli detaylar bulgular kısmında ele alınmıştır.

- Düğün adetler,
- Kız kınası
- Köy odası muhabbetleri
- Gelin alma günü
- Bayram adetleri

2.3. İlgili Literatür

Araştırma konumuzla ilgili olarak halk müziğinin müzik eğitiminde kullanılması, ulusal müzik eğitimi modeli anlayışında halk müziğinin konum ve önemi ile ilgili bazı araştırmalar yapılmıştır. Bu konuda yurt dışındaki araştırmalarla birlikte ülkemizdeki müzik eğitimci ve araştırmacılarının yaptığı çalışmaların ve de özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemize gelerek araştırmalar yapan yabancı bilim adamı ve araştırmacıların görüşlerinin de önemli olduğu düşünülmektedir.

Özbek (1990) araştırmasında müzik eğitimindeki sıkıntıları dile getirmiştir. Müzik eğitiminde izlenen yolun tamamen aktarmacı ve taklitçi olduğunu dile getiren araştırmacı; eğitimde bütünüyle yabancı ezgilerin kullanılmasının, öğrencilere müzik zevki yerine fazlaca ve gereksiz müzik bilgisi verilmeye çalışılmasının yanlış olduğunun altını çizmiştir. Okul çalgısı olarak curanın da kullanılabileceğini belirten yazar halk türkülerinden ve onlardan

esinlenilerek bestelenecek okul şarkılarından oluşan bir okul müziği repertuarının gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Özdemir (1998) yaptığı araştırmanın problem durumu ile ilgili bölümünde Türk halk müziğinin müzik eğitimi kurumlarında kullanılması ve eğitim müziği besteciliği açısından önemi üzerine bazı tespitlerde bulunmuştur. Araştırmacı, konservatuarların bestecilik (kompozisyon) bölümlerinde eğitim müziği besteciliği alanında halk müziğinden yeterince yararlanılmadığını, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ise eğitim müziği besteleme işinin yeterince ele alınmadığını belirtmiş sınırlı çalışmalarla elde edilen dağarın ise özellikle enstrümantal açıdan oldukça yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Araştırma bulgularına göre müzik eğitiminde ders kitabı ya da yardımcı kitap olarak kullanılan kitaplar üzerinde halk müziğinden yararlanma oranlarına göre bir istatistik yapılmıştır. Kitaplarda doğrudan ya da dolaylı olarak halk müziği dizi, ölçü ya da metinlerinden faydalanma oranının yıllar içinde artan bir grafiğe dönüşemediği sonucuna ulaşılmıştır. Göze çarpan diğer bir husus da çalgı müziği alanındaki ürünlerin neredeyse hiç olmamasıdır.

Karakaya (2002) Türk Halk Müziği'nde bozlak kavramı üzerinde yaptığı araştırmada, bozlakların ezgisel yapısına, işlediği konulara, kullanılan ağızlara ve bozlakların bir tek makamda değil de çeşitli makamlarda olabileceğine değinmiştir. Ayrıca halk müziğindeki derleme çalışmalarının özellikle Orta Anadolu bölgesinde uzun hava ve bozlak icra edilen bölgelerde eskisine nazaran daha az olduğunu ifade etmiştir. Derlemeciliğin eski önemini yitirdiğini ve derlemeciliğin zor bir iş olduğunu vurgulamıştır.

Altıok (2010) Türk Halk Müziğindeki bozlakların ses tekniği açısından incelenmesine ilişkin yaptığı çalışmada, Türk halk müziğinde, serbest ritimli ezgiler olarak tanımlanan uzun havaların bir türü olan bozlaklar, tarihsel gelişimi ve Türk halk müziği içerisindeki yeri anlamında ele alınmış, ağız ve dil özellikleri, yöresel icra özellikleri ve ses tekniği özelliklerinden yola çıkarak, elde edilen verilerin analizlerini yapmıştır. Ayrıca derlemecilikle ilgili olarak da Kırıkkale ve Kırşehir yörelerinin ezgilerinin derlenmesine yönelik ayrıntılı bilgiler vermiştir. Halk müziğinde derlemeciliğin önemini vurgulamıştır. Özellikle tespit edilmemiş bozlak ve uzun havaların derlenip literatüre kazandırılması konusu ile ilgili olarak da bilgiler vermiştir.

Yiğiter (2017) Bağlama öğretiminde bozlak icrasına yönelik bir alıştırma modeli ve uygulamadaki görünümüne ilişkin yaptığı araştırmada, Türk halk müziği uzun hava türlerinden biri olan bozlakların bağlama çalgısı ile geleneksel çalınış biçimlerini ve müzikal karakteristiklerini yöre sanatçılarının icralarına ait ses kayıtlarından yola çıkarak analiz etmiştir. Bozlakların türlerine ve bozlak derlemeciliği konusunda da bilgiler vermiştir. Derlemeciliğin zorluğuna değinmiştir. Günümüzde de derlemeciliğin önemi kaybettiği üzerinde durmuştur.

Yalçın(2005) araştırmasında genel müzik eğitiminde türkü ve türkü kaynaklı ezgilerin müzik eğitiminde kullanılması ve okul çalgısı olarak da gitar enstrümanının kullanımı üzerinde durmuştur Eğitimin yakından-uzaya, çevreden-evrene, bilinenden-bilinmeyene ilkeleri göz önüne alındığında geleneksel müziklerimizin, genel müzik eğitiminde türkü ya da türkü kaynaklı okul şarkılarının öğretilmesinde önemli bir yeri olduğu, bunların yanı sıra yapılan çalışmaların, örnek eserlerin az olduğu mesleki müzik öğretimi alanında yeterli çalışmaların yapılmadığına dikkat çekmiştir. Gitarın genel müzik eğitiminde, geleneksel müziklerimizin öğretilmesinde etkili olabileceğini vurgulamıştır.

Dönmez(2015) Türk halk müziği ezgilerinin müzik eğitimi alanında müziksel işitme-okuma eğitiminde kullanılabilirliğine yönelik yapmış olduğu çalışmada, doğumumuzdan itibaren kulaklarımızda var olan halk müziği ezgilerini kullanarak, müzik eğitimi alanında, müziksel işitme-okuma eğitimi kapsamında, ritm, tartım ve aralık öğretiminin nasıl,ne düzeyde yapılabileceğinin tespiti ve önemi saptanmaya çalışmıştır. Kültürümüzün ve müziğimizin önemli ürünlerinden olan halk müziği ezgilerinin, müzik eğitimi alanında kullanımı ve müziksel işitme-okuma eğitimi kapsamında kullanılabilir olduğu ve yapılacak olan böyle bir müzik eğitiminin, ulusal kültürümüze ve müziğimize önemli bir katkısının olacağını vurgulamıştır.

Arapgırlıoğlu (1999) yapmış olduğu çalışmada, GTHM'nin ilk ve orta öğretimdeki yerini ele almış ve TRT repertuarındaki seçtiği türküleri içerik olarak analiz ederek okul müziğine uyarlamış ve okul müziği repertuarı oluşturmaya çalışmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli ve araştırma verilerinin toplanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Konya ili Karacadağ yöresi geleneksel müzik unsurları, yörenin sosyal, tarihi ve coğrafi özellikleri ele alınarak bu konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalar “kaynak tarama” yöntemiyle incelenmiştir. Mahalli sanatçı ve icracıların konuya yönelik görüşleri, ortaya çıkarılacak anonim türkü ve bozlakların derlenmesi, bu türkü ve bozlakların varsa yaşanmış hikâyelerinin ortaya koyulması nitel araştırma yöntemlerinden “görüşme” yöntemi uygulanarak sağlanmıştır. Tespit edilen mahalli sanatçılarla temasa geçilip doğal yaşam ortamlarında çeşitli ses kayıtları alınmıştır. Yöreye has ağız ve hançere yapısı, Klasik Türk Müziği sazlarından ut ve cümbüş ile yapılan bozlak ve türkü icraları ve yöreye özgü bu müzikal değerlerin incelikleri ise “gözlem” yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Önceden yazılmış çeşitli makalelere, tez çalışmalarına ve ses kayıtlarına başvurularak, Türk Halk Müziği derleme çalışmaları ve özellikle Orta Anadolu Türk Halk Müziği özellikleri hakkında yazılmış olan eserler incelenmiş ve kaynak kişilerden elde edilen dağınık verileri düzenlenip kendi gözlemlerimizle bir sistem içinde bütünleştirilerek yorumlanmıştır.

3.2. Araştırma Verilerinin Toplanması

Bu araştırmanın yürütülmesinde gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Bu teknikler kullanılarak yapıldığı için çalışma saha araştırmasıdır.

Saha Araştırması, gerçek hayatın içinde yer almaktadır, burada yapaylık söz konusu değildir. Sosyal bilimlerde bir grup, bir şirket, bir köy, bir şehir veya bütün bir toplum alan olarak kabul edilebilir. Alan araştırması, tarama yöntemi, saha araştırması veya survey kavramları altında açıklanmaktadır. Buna betimsel araştırma da denilir. Alan araştırmaları insanların herhangi bir konudaki görüşlerini ve değerlendirmeleri içerir.(Arslanoğlu, 2010:34)

Alan araştırmasının bilimsel niteliği toplumla ve bireyle ilgili değişkenleri içermesinden kaynaklanır. Bu değişkenler bireyin cinsiyeti, dini, medeni hali, sosyo-ekonomik statüsü, eğitim düzeyi, yaşı, geliri, mesleği, yaşadığı coğrafi bölge, bağımsız değişkenleri; bireyin düşünceleri, ilgisi, tutumu, tavrı gibi psikolojik ve sosyal psikolojik davranışları bağımlı değişkenleri oluşturur(Arslanoğlu, 2010:35).

“Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli birileşim süreci” olarak tanımlamıştır.” (Aktaran, Yıldırım ve Şimşek 2013: 147)

“Görüşme (interview, mülakat), sözlü iletişim yoluyla veri toplama(soruşturma) tekniğidir. Görüşme, çoğunlukla yüz yüze yapılmakta ise de telefon ve televizyonlu telefon gibi anında ses ve resim iletilicileriyle de olabilir”(Karasar, 2009:165). Çalışmada görüşme türlerinden biri olan görüşme formu yaklaşımı kullanılmıştır. “Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır.”(Aktaran; Yıldırım ve Şimşek, 2013: 150) Görüşmeci, görüşme sırasında soruların cümle yapısını sırasını değiştirebilir, bazı konuların ayrıntısına girebilir veya daha çok sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 150)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgular ve bulgular yönelik iç yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.1.1. Karacadağ Yöresinin Müzikle İlgili Örf, Adetleri ve Gelenekleri

Karacadağ yöresinde müzikle ilişkili örf, adet ve geleneklerinin incelenmesine ilişkin yapılan saha araştırması bulguları aşağıda yer almaktadır.

Örf ve adetler bir toplumun kültürünü oluşturan ve etkileyen en önemli unsurlardandır. Asırlardır süregelen toplumun yaşama düzenini etkileyen ve buna yön veren, yazılı olmayan ve kuşaktan kuşağa çok fazla değişime uğramadan günümüze ulaşan sözlü kurallar bütünüdür. Her bölgenin olduğu gibi Karacadağ bölgesinin de kendine özgü örf, adetleri vardır ve kurallar toplumun değer yargılarını oluşturur.

Örfler, çoğu zaman toplumun katı beklentileri olarak nitelenen birtakım örnek tutum ve davranışlardır. Örfler, aynı zamanda toplumda herhangi bir değer sisteminin bünyesini oluşturan temel taşları gibidirler. Bu değerler sistemi, toplumsal yapının durumuna göre yazılı bir hukuk sistemine ya da o sistemdeki bir yasa maddesine de gerekçe oluşturabilmektedir. Adetler ise tıpkı örfler gibi birçok sosyal içerikli ilişkiyi düzenlemekte, yönetmekte ve denetlemektedirler. Adetlerin pratikteki uygulanışını giderek gelenekleşmesini sağlayan bu konuda bilinçli ya da bilinçsiz görev üstlenen yaş ve cins gruplarıyla; dinsel liderler, dernek yöneticileri, oyun grubu başkanları bulunmaktadır. Adetlerden bir bölümü toplumsal değişikliklere göre sınırlı değişimlere uğrayarak benliklerini bir dereceye kadar korurken bir bölümü de tıpkı canlı organizmalar gibi etkinliği ve diriliğini zamanla yitirerek gün gelir ortadan kalkarlar (Yaman,2009:48)

Gelenek ve görenek ise her toplumun geçmişten gelen davranış biçimi ve tutumunu anlatan öğelerdir. Kuşaktan kuşağa aktarılan, dededen toruna anlatılan, hayata karşı tutumu belirli ölçülerde tanımlayan ananelerdir. Türk toplumunun da kendi yapısını anlatan gelenekler, yaşam boyu devam edecek bir kültürün kalıplaşmış resmidir. Her toplumun bilincini, dokusunu yansıtan, değişmez

kurallar bütünüdür. Toplumların varlığını ve başka milletlerden ayıran biçimdir. Evlilik törenleri, kına geceleri, kız isteme, kına türküleri, asker uğurlama, doğum, ölüm ve bayram gelenekleri her toplumun anlayışına göre devam etmektedir (<http://www.nnedir.com/genel/gelenek-ve-gorenek-nedir.html>).

4.1.2. Köy Odaları Muhabbetleri

Karacadağ bölgesinde hemen hemen her köyde köy odaları bulunmaktadır. Köy halkı zaman zaman bu odalarda bir araya gelerek köyün durumunu değerlendirir, mani söyler, fıkra anlatır. Aralarında sesi güzel olanlar ve saz çalabilenler muhabbete ayrı bir renk katarlar. Yöreye ait türküleri birlikte çalıp söylerler. Köye herhangi bir devlet büyüğü gelirse yine bu odalarda misafir edilir. Köy odalarında yapılan bu sohbetlerde konuklara genellikle kuru yemiş ve meyve ikram edilir (Fevzi Parlak, kişisel görüşme, 12 Aralık 2015).

Köy odalarındaki muhabbetlerde türkü ve maniler söylenir. Bu yörede türkü ve maniler iç içe geçmiş durumdadır. Türkü anonim halk edebiyatında ezgi ile söylenen bir nazım türüdür. Türkü ezgisiyle diğer türlerden ayrılır. Mani ve koşma şeklinde söylenen bir nazım Türkü ezgisiyle söylenirse türkü olur (Aça, 2011:70).

Konya eğlence kültürünün en temel ayırt edici özelliklerinden biri oturak âlemleridir. Oturak âlemlerinin Konya'nın tarım ve ticaret kenti olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Üzerine çok şey söylenen oturak âlemleri, kimilerine göre, kendine has kuralları olan ve ahlâkî sınırlar içinde yapılan bir eğlence olarak başlamış, sonradan yozlaşmıştır (Odabaşı, 1999:27). Kimileri, özellikle de zabıta kuvvetleri, oturak âlemlerini öteden beri ahlak dışı bir eğlence olarak değerlendirmiş ve yasaklamıştır. Konya oturaklarının dışı kapalı yapısı, oturakların günümüze taşınmasına imkân vermemiş ve oturaklar kendi mahremiyeti içerisinde yok olmuşlardır. İşlerin azaldığı uzun kış aylarının gecelerinde, evlerin dışındaki genellikle gözden irak (bağ evleri) mekânlarda yapılan eğlenceler oturak alemi adını almıştır (Çakır, 2005:360).

Köy odası muhabbetleri, büyüklerin bir araya gelerek akıl danışıklığı yaptığı fikir alış verişinde buldukları muhabbetlerdir. Hayata dair her türlü konu bu muhabbetlerde konuşulur ve tartışılır. Köy odalarında zaman zaman düğünler ve kınalar da yapılır. Bayanlar ve erkekler için ayrı ayrı düzenlenmiş

odalar bulunmaktadır. Erkekler kendi odalarında kimi zaman çalgı eşliğinde eğlenirler. Bayanların kendi aralarındaki eğlencelerinde de sesi güzel olanların def çalıp türkü söyledikleri ve oynadıkları bilinmektedir. Gelen konuklara çay kahve ve meyveler ikram edilir. Genellikle her köyde 3 veya 4 tane bulunmaktadır (Tahir Kılıç, kişisel görüşme, 08 Ağustos 2016).

Karacadağ bölgesinde yaşatılan “köy odası muhabbetleri” geleneği geçmişten günümüze kültür taşıyıcılığı yapması açısından çok önemli bir yere sahiptir. Karacadağ bölgesinin müzik kültürünün oluşmasında, yaşatılmasında ve aktarılmasında etkili bir alan oluşturdukları düşünülmektedir. Müzik kuşkusuz ki köy odası muhabbetlerinin en dikkat çekici olan unsurunu oluşturmaktadır. Birlikte çalınıp söylenen türküler ve müzik eşliğinde oynanan oyunlar insanları bir araya getirmekte ve insanlar arasındaki hoşgörü, sevgi, saygı, millî birlik ve beraberlik gibi değerlerin daha sağlam bir şekilde oluşması sağlanmaktadır (Halıcı, 1985:40).

4.1.3. Düğün Adetleri

Karacadağ yöresinde düğünler, kız kınası ve gelin alma törenleri özellikle Orta Anadolu'nun genel adetleriyle benzerlik göstermektedir. Bayrak dikme, çeyiz sandığı, sağdıç, okuntu gibi merasimler dikkat çeken benzerlikler arasındadır.

Düğün öncesinde hazırlıklar yapılmaktadır. Ev eşyaları ve gelinlik alınmaktadır. Bunlar kızın sandık içi çeyizi ile birlikte kız evinde sergilenmektedir. Oğlan babasının en yakın arkadaşı "Düğün Kâhyası" oğlanın en yakın arkadaşı da "Sağdıç" olarak seçilmektedir. Düğünler, genellikle Cuma günü namazdan sonra başlar, Cuma namazından çıkanlar, yanlarında cami imamı olmak kaydıyla düğün evine gelmektedirler. “Bayrak Yemeği” diye adlandırılan yemek yenilmektedir. Yemekten sonra bir sıruk ucuna takılmış Türk Bayrağı ile bayrağın üzerinde bulunan ayna ve elma evin çatısına, (damına) dikilmektedir. Bayrak sıriğin ucuna asılmadan önce imam tarafından dua edilmektedir. Bayrağın asılmasına yörede halk tarafından “Bayrak Kaldırma” denilmektedir. Davul ve zurnalar çalmaya başlamadan önce, köyde ve çevrede cenazesi olan ile varsa, davul ve zurna ile birlikte düğün sahibi ile birlikte bu aileye “yasalma”ya gidilmektedir. Yasalma, aynı zamanda düğünün başlaması, davul zurnanın

çalması için bu aileden izin almak anlamına gelmektedir. Aynı günün akşamı okuntular, yani davetliler gelmektedir. Davetlilere yemek ikram edilmektedir. Davul zurnacı davetlileri karşılamaya çıkmaktadır. Davetliler düğüne güçleri oranında hediyeye getirmektedirler. Bu hediyeler; ev eşyası, para, düğün için yiyecek, zahire, düğünde kesmek için etlik küçükbaş hayvan olabilmektedir (Özdemir, 2010 :34).

“Damat Giydirme: Erkek evi önüne halı ve kilim serilir. Minder veya yatak halı üzerine serilir. Damat bunların üzerinde giydirilir. Daha sonra köyün imamı gelip dua okur. Bunlardan sonra bu işi organize eden kişi, “çavuş” gümüş bir tepsi getirir ve damat için para toplanır.

Düğün Çavuşu: Düğünü organize eden tecrübeli kişi.

Mezarlık Gezdirme: Gelin erkek evine getirilirken mezarlığın etrafında gezdirilir. Buradaki amaç geçmişteki büyüklere saygıdır ve onların unutulmadığını göstermektir.

Bey Çalınması: Damat giydirildiğinde eğer gençlerden damadın peşkirini veya ceketini bahşiş için alıp giden olursa bahşiş karşılığı damadın kıyafeti geri alınır. Buna da bey çalınması denir.

Sarık Güreşi: Özellikle köyün ağası veya köyde saygın biri olduğu zaman çeşitli köylerden iyi güreşen gençler getirilir erkek evinde sarık için güreş yapılır”(Tahir Kılıç, kişisel görüşme, 07 Ağustos 2016).

Yörenin düğün adetlerinde belki de ön önemli rolü üstlenen yüzyıllardır süre gelen ve Karacadağ bölgesinde de etkin olan davul ve zurna ekipleridir. Düğün günü öğlen başlayıp, akşam yemek verilene kadar çalan davul ve zurna, köye ya da mahalleye ayrı bir hava katmakta, düğün ortamını daha sıcak ve samimi hale getirmektedir. Ayrıca davul ve zurna çalan müzisyenlere iyi hürmet edilmekte, ne ihtiyaçları varsa karşılanmaktadır. Akşam yemeği ikram edilmeden müzisyenler gönderilmemektedir. Müzisyenler düğünlerde en çok “Fidayda, Kesik Çayır, Kaynana, Konyalı, Cimdalli, Naciye” gibi yöre oyun havalarını icra etmektedirler (Özer, 2006:52).

4.1.4. Karacadağ Bölgesinde Bayram Adetleri

Sevinç ve heyecanla beklenen dini bayramlar yaklaşınca yöre halkı tarafından hazırlıklar da başlar. Evler sıvanır, temizlenir; halılar, kilimler, çamaşırlar yıkanır. Bayram arifesinde geceden kalkılarak çeşitli yemekler pişirilir. Pişirilen bu bayram yemekleri bayram namazı ve mezar ziyaretinden sonra mahallelerin belli yerlerindeki toprak damlarda, mahalle odalarında sofralar kurularak, yöredeki erkekler tarafındanyenir (Fotoğraf 7). Ardından bayramlaşma başlar, yaşlılar ziyaret edilir.

Fotoğraf 7.Karacadağ Yöresi Bayram Gününe Ait Bir Fotoğraf

4.1.5.Yörede Kullanılan Kelimeler

Karacadağ bölgesinde yaşayan insanlar yaşadıkları coğrafyanın tesiriyle farklı bir konuşma üslubunu benimsemişler, söz varlıklarını kısmen de olsa diğer bölgelerden ayırmışlardır. Bu bölgede kullanılan kelime ve fiillerden bazıları aşağıda sunulmuştur

- *Dinelmek*: Ayakta durmak anlamındadır.

- *Gezelemek*: Belirli bir amaç olmadan, sırf vakit geçirmek için dolaşmak anlamındadır.

- *Üilemek*: Ayırmak, ayırtlamak anlamındadır

- *Ayanam*: Kadınların birbirlerine seslenişi.
- *Nörün*: Ne yapıyorsun
- *Goyak*: Suyun aktığı yer.
- *Göynek*: Atlet
- *Yuka*: İnce
- *Tehne*: Tenha
- *Peşkir*: Havlu
- *Aporle*: Hoparlör
- *Zibil*: Çok fazla
- *Yal*: Un ve su ile yapılan köpek yiyeceği
- *Üleşmek*: Paylaşmak
- *Ziğarmak*: Vazgeçmek, bırakmak
- *Mintan*: Gömlek
- *Harar*: Büyük çuval
- *Aba*: Abla
- *Gupa*: Bardak
- *Zınıldamak*: Patlamak (www.bizimkonya.com).

4.1.6. Kız Kınası

Cumartesi akşamı düğün, kız kınasının yapılması ile devam etmektedir. Kına günü sabah erken saatlerde düğün evinden beş kişi katır ve atlarla odun toplamaya gider. Bu olaya “kına odunu toplamak” denilmektedir. Odun toplamaya giden grup, müzisyenler tarafından türküler çalınarak gönderilir. Yine aynı şekilde yöre türküleri çalınarak karşılanır. Kına yakılırken Karacadağ bölgesinde genellikle Kayseri yöresine ait “Gesi Bağları” türküsü söylenir (Fevzi Parlak, kişisel görüşme, 16 Ağustos 2016).

Üzerinde çeşitli renkte yanan mumlar olduğu halde, büyükçe bir tepsinin içine çerez, şeker, kına ve Antep fıstığı; geneline hediye olarak elbise, ayakkabı hazırlanıp, bir çocuğun başı üzerinde kız evine gidilmektedir. Kız evinde kadınlar, gelin kızın yanına giderler ve kına türküleri söyleyerek kızın kınasını yakarlar. Düğün alayı oğlan evine döner, davul zurna kız evinde kalmaktadır. Bir müddet sonra kız evi davul zurna eşliğinde "oğlan kınası" nı getirilmektedir. Kına, yine mumlarla süslenmiş, üzerinde çerez ve hediyeler olduğu halde, bir tepsi

üzerindedir. Yanında sağdıç olduğu halde, oğlanın eline bu kına yakılmaktadır (Özdemir, 2010:38).

4.1.7. Gelin Alma Günü

Düğünün son günüdür. Bu genellikle pazar günü sabahta hazırlıklar yapılmaktadır. Gelini almaya gelenlere babası kızını teslim edilmektedir. Kız eğer varsa bir erkek kardeşinin koluna girmiş olarak evden dışarı çıkmaktadır. Oğlan evinden gelenler o anda sevinç gösterileri yapmaktadırlar. Düğünün kız evi açısından en dramatik anı bu zamandır. Gelin, oğlan evine girerken eline bir parça yağ verilir. Bu yağ gelin eve girerken tavana sürülmektedir. Bu da “Yağ gibi yapışsın, kalsın” demektir. Ayrıca, gelin, oğlan evine gelirken beraberinde kaşık, çivi, bıçak gibi şeyleri de getirmektedir. Bu da gelinin “bereketiyle gelmesi” anlamına gelmektedir (Özdemir, 2010 :39).

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. Karacadağ Yöresinde Seslendirilen Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal ve Edebî Özellikleri

Karacadağ yöresinde seslendirilen halk müziği ezgilerinin müzikal ve edebî yönlerinin incelenmesine ilişkin yapılan saha araştırması bulguları aşağıda yer almaktadır.

Nota 1. İstanbul Yoluna Kuş Yuva Yapmış

İSTANBUL YOLUNA KUŞ YUVA YAPMIŞ

Yöre : Konya/Karapınar
Kaynak : Fevzi Parlak

Derleyen : Turgut Balbay
Notaya alan : Turgut Balbay

İs - tan - bul yo - lu - na da kuş yu - va yap - mış.....

yu - va - nın i - çi - ne de üç gü - zel yat - mış.....

üç gü - zel yat-mış..... yav - ru - sun kay - bet - mış..... bir ge - lin git - mış.....

bir ge - lin git - mış..... boş yu - va bek - le - yen boz ku - şa dön - düm.....

boz ku - şa dön - düm..... boz ku - şa dön - düm

İstanbul Yolu

İstanbul yoluna kuş yuva yapmış
Yuvanın içine üç güzel yatmış
Yavrusun kaybetmiş bir gelin gitmiş
Boş yuva bekleyen boz kuşa döndüm

Aman çıkmış pencereye boynun uzatır
Yiğit atlar gibi meydan gözetir

Elma yanaklarda gülden tazedir
Öpmele kiyamadım kan dolar diye

Aman bahar gelir her dereler yurt olur
Sivrisinek ağzı dolu kurt olur
Bir yiğit sever sever almazsa
Ölmez amma yüreğine dert olur

Kaynak: Fevzi Parlak

Yöre: Karacadağ/Karapınar

Derleyen: Turgut Balbay

Uzun Hava-Bozlak

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, a, b, c / d, d, d, e / d, d, f, d /

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaksız

Nazım Türü: Ağıt

Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Bozlak türünde bir uzun hava ezgi yapısına sahip olduğu görülmektedir. Eserin ses genişliği 1 oktav olarak ifade edilebilir.

Nota 2. İstanbul Yoluna Kuş Yuva Yapmış adlı Bozlağın Ses Sahası ve Seyri

Serbest usullü olan bu ezgi bir oktav ses genişliğine sahip olup, inici bir seyir karakterine sahiptir. İstanbul Yolu adlı bu eserin bozlak türünde bir uzun hava olması, işlediği konu ve seslendirilmesi için gerekli müzik yeteneği düzeyi düşünüldüğünde ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının uygun olamayacağı anlaşılmaktadır. Özellikle lise ve ortaokulda eğitim gören öğrencilerin ses renklerinin şekillenmediği, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli

olgunluğa erişmediği gerçekliğinin yanında diyafram nefesi ve uygun ses tekniği kullanımını bilmedikleri düşünülecek olursa bu ezginin lise ve ortaokul genel müzik eğitiminde neden kullanılamayacağı daha da açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Eserin ses genişliği, seyir özelliği, ağız, hançere özellikleri ve işlediği konu dikkate alındığında ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi kurumlarından; güzel sanatlar liselerinde, üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümlerinde ve konservatuarlarda ses eğitimi, repertuar, Türk halk müziği toplulukları gibi derslerin içeriğinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Özellikle ezgi yapısının serbest usullü olması, konusu, üslup ve tavır açısından gereken ses teknikleri kapsamında değerlendirildiğinde lisans düzeyindeki mesleki müzik eğitimi kurumları için daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 3. Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına

KARMI YAĞMIŞ ŞU KONYA'NIN DAĞINA

Yöre: Karacadağ/ Karapınar
Kaynak: Fevzi Parlak

Derleyen: Turgut BALBAY
Notaya Alan: Samet AÇIKGÖZ , Turgut BALBAY

A man kar mı yağmış da şu ko_____ n ya nın
da ğı na Bir fi dan dik tim de sul ta
ni ye ba ğı na ya_____ zık ol du gen cö_____ m rü mün
ça ğı na a nam ça ğı na A sı yor lar da ka ra göz lü_____ m gel ağ la ba na
Na sil da ya nı rım koç yi ğit sa na sür me lim sa na

Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına

Kar mı yağmış şu Konya'nın dağına
 Bir fidan diktim de Sultaniye bağına
 Yazık oldu şu genç ömrümün çağına
 Asıyorlar kara gözlüm gel ağla bana
 Nasıl dayanırım koç yiğit sana

Ülker doğdu teraziyi aşıyor
 Sarı yıldızda saçakların saçıyor
 Yağlı ilmek de boğazıma geçiyor
 Asıyorlar kara gözlüm gel ağla bana
 Nasıl dayanırım koç yiğit sana

Zihni'nin karısının adı da Züleyha hatun
 Boğazında vardır beş yüz bin altın
 Asmayın Zihni'mi de alayım satın
 Asıyorlar kara gözlüm gel ağla bana
 Nasıl dayanırım koç yiğit sana

Kaynak: Fevzi Parlak

Yöre: Karacadağ/Karapınar

Derleyen: Turgut Balbay

Uzun Hava-Bozlak

Nazım Birimi: Bent

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, a, a / b, b, b, /c, c, c

Nazım Türü: Ağıt

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaklı

Nota 4. Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına Bozlağı Ses Sahası ve Seyri

Serbest usullü ve uzun hava türlerinden “bozlak” olarak tabir edilen türden bir ezgidir. Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Uzun hava türünde sözlü bir ezgidir. Türkünün ses genişliği 11’li aralık olarak ifade edilebilir.

Eserin Hikâyesi: Delibaş Mehmet ayaklanması zamanında Zihni adında bir genç çeteye katılır ve devlete başkaldırır. Yapılan çatışmalar sonunda çetenin başı ve tüm elemanları yakalanır. Bunların içinde Zihni de vardır. Diğer kişilerle beraber Zihni de idama mahkûm edilir. Bu durum karşısında çaresizlik içinde olan Zihni’nin hanımı bu bozlak havasını ağıt eder. Böylelikle bu yörede hala okunan ancak çok fazla kişi tarafından bilinmeyen bu bozlak havası ortaya çıkmıştır (Fevzi Parlak, kişisel görüşme, 16 Ağustos 2016).

Serbest usullü olan bu ezgi küçük 10’lu ses genişliğine sahip olup, inici bir seyirdedir. Eserin ses genişliği, seyir özelliği, ağız, hançere özellikleri ve diğer teknik özellikleri dikkate alındığında ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında ses eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılabileceği düşünülmektedir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılması daha uygun olabilir. Eserin özellikleri incelendiğinde bir uzun hava türü olan bozlaktır. Serbest usullü ya da usulsüz uzun hava türündeki bu tür ezgilerin ilkökul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde çocuklar ve gençler için her açıdan karmaşık ve zor gelebileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla ders öğretmenlerinin tercihlerine bağlı olarak kısmen kullanılabilir.

Nota 5. Gündüz Hayal Ettim (Gicen Dağı)

GÜNDÜZ HAYAL ETTİM

Yöre: Konya/ Karapınar/ Oymalı Köyü
Kaynak: Mustafa Mamak

Derleyen: Turgut BALBAY
Notaya Alan: Samet AÇIKGÖZ, Turgut BALBAY

A man gün düz ha yal et tim de ge ce düş le di _____ m

Öz le dım kö yü mü de ben Gi cen da ğı Sı lam de dım Çi

ri me iş le di _____ m iş le di _____ m Öz

le dım kö yü de ben Gi cen da ğı ben Gi cen da

ğı Sı lam de dım Çi ri me iş le di _____ m iş le di _____ m

_____ m Öz le dım kö yü de ben Gi cen da ğı

ben Gi cen da ğı

Gündüz Hayal Ettim

Gündüz hayal ettim gece düşümde
Özledim köyümü ben Gicen dağı
Sılam dedim Őirime işledim
Özledim köyümü ben Gicen dağı

Çamlığında koyunların yayılır
Suyun çağlar çayırlara yayılır
Sabahın güneşi sana sarılır
Özledim köyümü ben Gicen dağı

Şemik çayın çağlar coşar akıyor
Ardıçlığın da köye doğru bakıyor

Öyeğinde güllerin de kokuyor
Özledim köyümü ben Gicen dağı

Göğsüne almışsın sarı kayayı
Yükseğinde şahin yapar yuvayı
Yaylalar mı yaptın koca ovayı
Özledim köyümü ben Gicen dağı

Küçük Sözlük

Gicen Dağı: Bölgedeki eski volkanik bir dağ.

Şemik: Bölgedeki küçük bir akarsu.

Öyek: Yağmur mevsiminde oluşan küçük su birikintisi.

Kaynak: Mustafa Mamak

Yöre: Konya/Karapınar/Oymalı Köyü

Derleyen: Turgut Balbay

Uzun Hava-Bozlak

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, b, c, b/ d, d, d, b/ e, e, e, b/f, f, f, b

Nazım Türü: Ağıt

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaksız

Serbest usullü bir ezgidir. Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Uzun hava bozlak türüne has bir ezgidir. Eserin ses genişliği 8'li aralık olarak ifade edilebilir.

Nota 6.Gündüz Hayal Ettim (Gicen Dağı) Ses Sahası ve Seyri

Serbest usullü olan bu eser bir oktav ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterindedir. Eserin türü ve teknik yapısı bakımından karmaşık ve zor

gelebileceği için ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla kısmen kullanılabilmesi mümkündür. Eserin ses genişliği, seyir özelliği, ağız, hançere özellikleri ve diğer teknik özellikleri dikkate alındığında ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 7.Aşağıdan Gelen Kız

AŞAĞIDAN GELEN KIZ

Yöre: Konya/Karapınar/İkizli Köyü
Kaynak: Niyazi BAŞOĞUL

Derleyen: Turgut BALBAY
Notaya Alan: Turgut BALBAY

A man a şa ğı dan ge len kız _____ ev de na sıl kal dın ya lı nız _____ ya lı nız

El van çi çek le riy le... bal mı ye... di niz ye di niz _____ o nun i çin mi

Tat lı söy ler _____ di li niz _____ di li niz

Aşağıdan Gelen Kız

Aman aşağıdan gelen kız
Evde nasıl kaldın yalnız
Elvan çiçekleri ile bal mı yediniz
Onun için mi tatlı söyler diliniz

Bu yılda halının modelinden
Bende kurtulmadım gamdan kederden
Bir netice yok mu zalım pederden
Bu yılda mı yalnız yatacanMeliham

Nota 9.Elinizden Türküsü

SÜRE **ELİNİZDEN ELİNİZDEN** **NOTAYA ALAN**
M. SARISÖZEN

1. YAR YA YAR YAR
2. YAR YA YAR YAR
3. YAR YA YAR YAR

1. İNCE ÇAYIR BIÇİLİR Mİ
2. SOĞUK SULAR İÇİLİR Mİ
3. BANAYARDAN GEÇİYORLAR MI

1. YEŞİL BAŞLI ÖRDEK OLSAM
2. SULAR İÇMEM GÖLÜNİZDEN AMMAN
3. BANAYARDAN GEÇİYORLAR MI

1. YAR TATDIR GEÇİLİR Mİ
2. EZMEYİNEN EZMEYİNEN
3. YAR BULUNMAZ GEZMEYİNEN AMMAN

N. Özyurt.

Elinizden Elinizden

(Yar yar yar) Elinizden elinizden

Kurtulaydım dilinizden amman

Yeşil başlı ördek olsam

Sular içmem gölünüzden Amman

(Yar yar yar) İnce çayır biçilir mi

Soğuk sular içilir mi amman

Bana yardım geç diyorlar

Yar tatlıdır geçilir mi amman

(Yar yar yar) Ezmeyinen ezmeyinen

Yar bulunmaz gezmeyinen amman

Mezarımı kızlar kazsın
 Gümüş saplı kazmayınan amman
 TRT Repertuar kitabı, Rpt no:418
 Kaynak: Osman Sel
 Yöre: Konya/Karapınar
 Derleyen: Muzaffer Sarısözen
 Kırık Hava-Türkü
 Nazım Birimi: Dörtlük
 Ölçüsü: 8'li hece ölçüsü
 Kafiye şeması: a, a, b, a, /c, c, d, c
 Nazım Şekli: Semai
 Kavuştaksız

Birim zaman 1/4' lük olup, usulü ana usullerden 2/4'lüktür. Türkünün seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Kırık hava türünde sözlü bir ezgidir. Türkü 8. dereceden başlamıştır. Türkünün ses genişliği 10'lu aralık olarak ifade edilebilir.

Nota 10. Elinizden Türküsü Dizi Ses Sahası ve Seyri

Yöreden derlenen kırık hava türünde olan bu eser karar sesine göre 10'lu ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterine sahiptir. Eserin ses genişliği, seyir özelliği, ağız, hançere özellikleri ve diğer teknik özellikleri dikkate alındığında ilkökul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının uygun olamayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde hem de çalgı eğitiminde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan;

üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 11.Ördeği Uçurdum Gölden Uzun Hava Nota

ÖRDEĞİ UÇURDUM GÖLDEN

Yöre : Konya/Ereğli
Kaynak : Ozan M.Ali İnat

Derleyen : Turgut Balbay
Notaya alan : Turgut Balbay

Ör - de - ği u - çur - dum göl - den tur - na - yı kal - dır - dım çöl - den

o git - ti - ğin toz - lu yol - dan dur A - lim ben de ge - le - yim.....

ney - le - ye - yim ne e - de - yim..... bu dert - le ne - re gi - de - yim

se - ni bir gün si - lif - ke - den..... so - ran - la - ra ne di - ye - yim

Ördeği Uçurdum Gölden

Ördeği uçurdum gölden
Turnayı kaldırdım çölden
O gittiğin tozlu yoldan
Dur Alim bende geleyim
Neyleyeyim ne edeyim
Bu dertle nere gideyim
Seni bir gün Silifke'den
Soranlara ne diyeyim
Evimizin önü kaya
Alim benzer doğan aya
Şu katarda giden maya

Benimdi eyleyemedim

Neyleyeyim ne edeyim

Bu dertle nere gideyim

Seni bir gün Silifke'den

Soranlara ne diyeyim

Kaynak: Mehmet Ali İnat

Yöre: Karacadağ/Ereğli

Derleyen: Turgut Balbay

Uzun Hava-Bozlak

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçüsü: 8'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, a, a, b/ b, b, a, a/c,c,c,b/b,b,a,a/

Nazım Türü: Ağıt

Nazım Şekli: Semai

Kavuştaklı

Serbest usullü bir ezgidir. Ezginin ses genişliği 7'li aralık olarak ifade edilebilir. Halk müziği uzun hava türlerinden “bozlak” türündedir. Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir.

Nota 12.Ördeği Uçurdum Gölden Uzun Hava Ses Sahası ve Seyri

Hikâyesi: Mehmet Ali İnat'ın nenesi aslen Silifkelidir. Karaman Ayrancı'ya gelip yerleşir. Zaman zaman Karaman'a un almaya gider. Seferberlik ilan edildiği bir gün Karamandan un almaktan geri döner, bir sabah namazı vakti Ayrancı'nın büyük Koraç köyüne ulaşır. Eve ulaştığında oğlu Ali'nin orda olmadığını görür. Bunu üzerine diğer çocuklarına sorar. Diğer çocuklar da Ali ağabeylerinin askere gittiğini söyler. Nereye götürdüler deyince Kavaközü yaylasına cevabını alır. Hemen yola çıkan Yörük ağıtcısı Kavaközü yaylasına

çıkart. O zaman tüm askerlerin başına al bağlanır. Ozan'ın nenesi çok meşhur ağıtçıdır. Beş köyün askerini meydana toplanır. Yörük havanasının(ağıtçı kadın) geldiğini gören komutanlar askerleri durdurur, ağıtçı kadın ağıt edecek denir. Ali adındaki bu genç uzun boylu esmer birisidir. Köyde defle düğün çalan biridir. Çok da güzel sesi olan Ali de orduda da en önlerde yer alır. Bunu gören annesi bir taşın üzerine oturur ve bu havayı ağıt eder (Mehmet Ali İnat, kişisel görüşme, 08 Ağustos 2016).

Yöreden derlenmiş olan serbest usullü bu eser 7'li ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterine sahiptir. Eserin teknik özellikleri ve konusu bakımından ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının bu seviyedeki öğrencilere karmaşık ve zor gelebileceği kanaatiyle uygun olmayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 13. Mustafam Uzun Hava Nota

MUSTAFAM

Yöre : Konya/Karapınar/Göleren Köyü
Kaynak : Halit Başoğlu

Derleyen : Turgut Balbay
Notaya alan : Turgut Balbay

Mustafam

Hoş tut Mustafa'mı meydancı başı
Akıttın gözümde kan ile yaş
Dede ah çektikçe yanar ateşi
Kıymetli Mustafa'mı göremez oldum
Biricik hatırını soramaz oldum

Dede Mustafa'sız köye varılmaz
Emire büyük yerden karşı durulmaz
Yaram içerde mehlem sarılmaz
Kıymetli Mustafa'mı göremez oldum
Biricik hatırını soramaz oldum

Ta baştan kuruttun çınar dalımı

arabasıdır. Ereğli'ye doktora götürülür. Meydan başı denilen yerdeki Han'da konaklamaya karar verirler. Meydan başındaki handa Mustafa ölür. Bunun üzerine baba Dede Efendi bu türküyü ağıt olarak yakar. Dede Efendi oğlu Mustafa'nın ölümü üzerine onlarca türkü yakar. Bu türküde elde mevcut olan bilinen birkaç türküden bir tanesinin sözleridir(Özdemir,2010:57).

Serbest usullü olan bu ezgi 9'lu aralık ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterine sahiptir. Eserin teknik özellikleri ve konusu bakımından ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının bu seviyedeki öğrencilere karmaşık ve zor gelebileceği kanaatiyle uygun olmayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 15. Gülhane Uzun Hava Nota

SADE MERMERDENDİR GÜLHANENİN SARAYI

Yöre : Konya/Ereğli/Beyören Köyü
Kaynak : Tahir Kılıç

Derleyen : Süleyman Özyay Özdemir
Notaya alan : Turgut Balbay

Sade Mermerdendir Gülhane'nin Sarayı

Sade mermerdendir Gülhane'nin sarayı

Zalım felek göstermedin sılayı

İllere yarattın Meryem Suna'yı

Gülüm goncayken soldurdun felek

Bir bahtım var idi Arif adından

Oda yükseklerin katında

Bir bahtım var idi Meryem adından

Gülüm goncayken soldurdun felek

Kaynak kişi: Tahir KILIÇ (Mahalli Sanatçı)

Yöre: Ereğli Beyören köyü

Derleme tarihi: 01.06.2010

Derleyen: Süleyman Özay ÖZDEMİR

Notaya Alan: Turgut BALBAY

Uzun Hava-Bozlak

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, a,a, b / c, c, c, b

Nazım Türü: Mani

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaksız

Birim zaman 1/4' lük olup usulü ana usullerden 4/4'lüktür.Bozlağın ses genişliği 8'li aralık olarak ifade edilebilir. Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Kırık hava türünde sözlü bir ezgidir.

Türkünün Hikâyesi: Beyören köyünden Arif Çavuş'un Ali adlı gencin İstanbul'da askerlik yaparken ölmesi üzerine zamanın ozanı Çotturoğlu lakaplı kişi tarafından söylendiği anlatılmaktadır (Özdemir, 2010:56).

Nota 16. Sade Mermerden dir Gülhane'nin Sarayı Uzun Hava Ses Sahası ve Seyri

Serbest usullü olan bu ezgi 1 oktav ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterine sahiptir. Eserin teknik özellikleri ve konusu bakımından ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının bu seviyedeki öğrencilere karmaşık ve zor gelebileceği kanaatiyle uygun olmayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik

eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 17. Değme Tabip Türküsü Nota

DEĞME TABİP

Yöre: Konya/Ereğli
Kaynak: Mehmet Ali İNAT

Derleyen: Turgut BALBAY
Notaya Alan: Turgut BALBAY

Değ me ta bip be nim ya rem de rin de

Bu dil ya ra sıdır ol maz de di ler

ol maz de di ler SAZ

Lok man da hi gör se yok tur i la cı

Bu der de tu tu lan on maz de di ler

Değme Tabip

Değme tabip benim yaram derinde
Bu dil yarasıdır onmaz dediler
Lokman dahi görse yoktur ilacı
Bu derde tutulan onmaz dediler

Küstürdüm o yâri barışamadım
 Çok koştum peşinden yetişemedim
 Sordum uçan kuşa ese yellere
 Göçü burdan geçti dediler

Yar sineme açtı dermansız yâre
 Gezdim şu âlemi bulmadım çare
 Ozana sorulmaz Bağdat Basra
 Dertlilerin durağı olmaz dediler.

Kaynak: Ozan Mehmet Ali İnat

Yöre: Karacadağ/Ereğli

Derleyen: Turgut Balbay

Türkü

Nazım Birimi: Dörtlük

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, b, c, b / d, d, a,b/a, a, e

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaksız

Nota 18. Değme Tabip Ses Sahası ve Seyri

Birim zaman 1/4' lük olup, usulü ana usullerden 4/4'lüktür. Türkünün seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki gülizar makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Kırık hava türünde sözlü bir ezgidir. Türkü karar sesi olan la perdesinin yedinci derecesi olan sol sesi ile başlamıştır. Türküde en çok kullanılan ses karar sesinin dördüncü derecesi re sesidir. Türkünün ses genişliği 8'li aralık olarak ifade edilebilir.

Ana usulü 2/4 lük olan bu ezgi 7'li aralık ses genişliğine sahip olup inici, çıkıcı bir seyir karakterine sahiptir.. Eserin teknik özellikleri ve konusu

bakımından ilkokul ve ortaokul müzik eğitiminde kullanılmasının bu seviyedeki öğrencilere karmaşık ve zor gelebileceği kanaatiyle uygun olmayacağı düşünülmektedir. Ancak lise müzik eğitiminde kullanılabilir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 19. Gardiyan Uzun Hava

GARDİYAN

Yöre : Konya/Karapınar/Oymalı köyü
Kaynak : Mustafa Mamak

Derleyen : Süleyman Özay Özdemir
Notaya alan : Turgut Balbay

Ka - ra ko-yun-da me-ler gi-der dağ - la - ra..... üç gü-zel de şim-di i - ner
bağ - la - ra..... ö - len öl - dü se - lam..... e - din sağ - la -
ra..... yav- ru - lar - dan..... ha - ber..... var mı gar - di - yan

Gardiyan

Gara goyun meler gider dağlara
Üç güzel de şimdi indi bağlara
Ölen öldü selam edin sağlara
Yavrulardan haber var mı gardiyan
Ne kötüdür mapushane sıtması
Köşede bucakta garip yatması

Ufacık yavruların gözde tütmesi
 Yavrulardan haber var mı gardiyan
 Çekemedim sultaniye yolunu
 Demir kelepçeler sıktı kolumu
 Kim isterdi zindanda ölümü
 Yavrulardan haber var mı gardiyan

Sultaniye: Şimdiki Karapınar İlçesi'nin eski adı
 Kaynak kişi-Mustafa MAMAK
 Yöre-Karapınar Oymalı Köyü
 Derleme Tarihi: 01.06.2010
 Derleyen: Süleyman Özay ÖZDEMİR
 Notayı Alan: Turgut BALBAY
 Uzun Hava-Bozlak
 Nazım Birimi: Dörtlük
 Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü
 Kafiye şeması: a, a, a, b / c, c, c, b/d, d, d, b
 Nazım Şekli: Koşma
 Kavuştaksız

Bozlak bir dokuzlu ses aralığında seyretmekte olup inicidir. Bozlağın seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki muhayyer kürdi makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir.

Nota 20. Gardiyan Ses Sahası ve Seyri

Serbest usullü olan bu ezgi 10'lu aralık ses genişliğine sahip olup inici bir seyir karakterine sahiptir. Eserin teknik özellikleri ve konusu bakımından ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılmasının bu seviyedeki öğrencilere karmaşık ve zor gelebileceği kanaatiyle uygun olmayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve

repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir.

Nota 21. Burçak Tarlası Notası

(İMDEN ALINDI)
4. SARISOZEN

BURÇAK TARLASI
(Sabahtan kalktım ki)

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISOZEN

LİRESİ:

Burçak Tarlası

Zabahınan galktım da ezen sesi var

Ezen sesi değil yar yar burçak yası var

Sorun şu gariya kaç tarlası var

Aman dostlar ne zorumuş burçak yolması
 Burçak tarlasına yar yar gelin olması
 Elimin gınasın aldı gavurun tarlası
 Gözümün sürmesin aldı gavurun tarlası

Zabahınan galktım da südü bişirdim
 Südün de gaymağını yar yar yire daşırdım
 Burçak tarlasında aklım şaşırdım

Aman dostlar ne zorumuş burçak yolması
 Burçak tarlasına yar yar gelin olması
 Elimin gınasın aldı gavurun tarlası
 Gözümün sürmesin aldı gavurun tarlası

Elimi salladım deydi dikene
 İntizar iderim yar yar burçak ekene
 İlahi gaynana ömrün tükene

Aman dostlar ne zorumuş burçak yolması
 Burçak tarlasına yaryar gelin olması
 Elimin gınasın aldı gavurun tarlası
 Gözümün sürmesin aldı gavurun tarlası

Yöre-Karapınar-Ereğli

Derleme Tarihi: 14.11.1941

Derleyen: M.SARISÖZEN

Notaya Alan: M.SARISÖZEN

NazımBirimi: Dörtlük

Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü

Kafiye şeması: a, a, a, /b, b, b,b/c,c,c/b,b,b,b/d,d,d/b,b,b,b

Nazım Şekli: Koşma

Kavuştaksız

Birim zaman 1/4'lük olup usulü ana usullerden 2/4'lüktür. Türkünün sesgenişliği 7'li aralık olarak ifade edilebilir. Türkünün seyri ve perde ilişkileri incelendiğinde Türk Makam Müziği kuramı içerisindeki buselik makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Kırık hava türünde sözlü bir ezgidir. Türkü karar perdesinden başlamıştır. Türküde yoğun olarak karar sesi kullanılmıştır.

Nota 22. Burçak Tarlası Ses Sahası ve Seyri

Türkünün Hikâyesi: Yine aslında Ereğli'ye ait olduğu iddia edilen ve zamanında oldukça popüler olmuş bir başka türkü de Burçak Tarlası(Sabahtan Kalktım da Ezan Sesi Var) adlı türküdür. Bu türkünün Ereğli'ye ait olduğuna dair hikâyesini, sözlerin sahibi Meryem Sayar'ın torunu şu şekilde aktarmaktadır:

“Tokat, Sivas ve Yozgat varyantları da olan bu Türkü ilk kez Muhtar Musa ile Meryem Sayar'ın düğününde 30 Haziran 1931 tarihinde Ereğlili Kör Aşık'ın oğlu Kör Şakir tarafından söylenmiş. Meryem Sayar “Burçak Tarlası'na” gelin olmuş, bu sebeple Meryem Garı'nın (Meryem SayarD:1919-Ö:1963) Türküsü olmuş.

Türkü hakkında ilk verilen bilgide şöyle anlatılmıştır. Türküde geçen Muhtar, Konya Ereğli Zengen köyü muhtarı Muhtar Musa'nın babası Muhtar Ali'dir. Muhtar Ali'nin eşi Döndü Garı'dır. Türkünün Zengen varyantında muhtar yerine “şu garının kaç tarlası var” geçer, çünkü o tarihte Muhtar Ali ölmüş ve tüm tarlalar kaynana Döndü Garı'ya kalmıştır. Burçak tarlasından şikâyet eden gelin ise Meryem Sayar'dır. Meryem gelin olur olmaz burçak tarlasının zor ve meşakkatli işlerine dalmış ve düğünden burçak tarlasına gittiği için buna “Burçak yazı” demiştir. Sabah ezanı ile kaynanası tarafından uyandırılmakta ve burçak tarlasında çalışmaya gönderilmektedir. Bu türkü ile internette dolaşan farklı hikâyeler de mevcuttur. Ancak tarih ve gelin Meryem'in torunu tarafından anlatımlara yer verildiği için bu hikâyeyi yayınlamayı doğru bulduk” (Berber,2009:1-11)

Ana usulü 2/4 lük olan bu ezgi 5'li aralık ses genişliğine sahip olup, inici, çıkıcı bir seyir karakterine sahiptir. Eserin teknik özellikleri ve konusu

bakımından ilkokul, ortaokul ve lise genel müzik eğitiminde kullanılabilir. Diğer taraftan güzel sanatlar liselerinde eğitim gören öğrencilerden ses renkleri uygun olan, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa eriştiği düşünülen öğrencilerin bu tür ezgileri icra edebileceği varsayımıyla hem ses eğitiminde ve repertuar derslerinde kullanılabilmesi mümkündür. Eser ülkemizdeki mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan; üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılabilir. Özellikle konservatuarların Türk halk müziği ses eğitimi bölümlerinin ses, ağız, hançere eğitimi ve repertuar derslerinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir

4.2.2. Karacadağ Bölgesi Halk Müziği Ezgilerinin Melodik Özellikleri

Anadolu müziği makam coğrafyası içerisinde yaşamını sürdüren bir müziktir. Her ne kadar bölgesel ve yerel çeşitlilik ve farklılar olsa da Anadolu halk müziklerini makam kavramı ve kuramı içerisinde değerlendirmek ve çözümlmek gerekir. Halk müziğimizin makam anlayışına uygun bir şekilde değerlendirilmesi son birkaç yüzyıldır neredeyse görmezden gelinmiştir. Halk müziğini makam kuramından bağımsız değerlendirmeye çalışan çeşitli yaklaşımlar zaman içerisinde birçok problemin oluşmasına sebebiyet vermişlerdir. Bu konu geçmişten günümüze kadar hep tartışılmıştır. Türk halk müziğinin melodik çözümlmeleri için “ayak” ve sonrasında da “makam dizisi” kavramlarının yaygınlaştığı bilinmektedir. Makam kuramıyla ilgili XVIII. yy sonuna kadar gelen edvar geleneğinin yeniden incelenmesi ve yorumlanmasıyla Türk makam müziği kuramının bütün geleneksel müzikleri kapsayacak şekilde yeniden olgunlaştırıldığı çalışmalar hızla artmaktadır. Sonuç olarak bu araştırmada da köklerini eski edvar geleneğinden alan yeni makam çözümlmeleri kullanılmaya çalışılmıştır. Bu alanda son dönem içerisinde Yalçın Tura, Nilgün Doğrusöz, Okan Murat Öztürk, Cenk Güray ve Sühan İrden gibi araştırmacı ve akademisyenler çok önemli çalışmalar ortaya koymuşlardır (A. Özdek ile kişisel iletişim, 12 Mart 2018).

Yeni makam kuramı eski edvar geleneğini referans alarak makamı üç ana unsur içerisinde açıklamakta ve tanımlamaktadır. Bunlar perde sistemi, hareket perdesi ve sonrasındaki merkezileşmeler ile sonrasındaki karar perdeleriyle beraber makam oluşturan ezgi çekirdekleri şeklindedir. (Öztürk,2014:251)

Karacadağ yöresi halk müziğinde tespit edilen ezgilerin makamsal analizi için özellikle yeni makam kuramı doğrultusunda Doç. Dr. Sühan İrden'den yardım alınmıştır. Bu ezgiler incelendiğinde genel olarak Türk halk müziği içerisinde sıklıkla karşılaşılan hüseyini, hicaz, karcıgar gibi makamlarla karşılaşılmadığı çoğunlukla kürdi ve muhayyer kürdi makamlarıyla karşılaşıldığı görülmüştür.

4.2.3. Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makam Yapıları

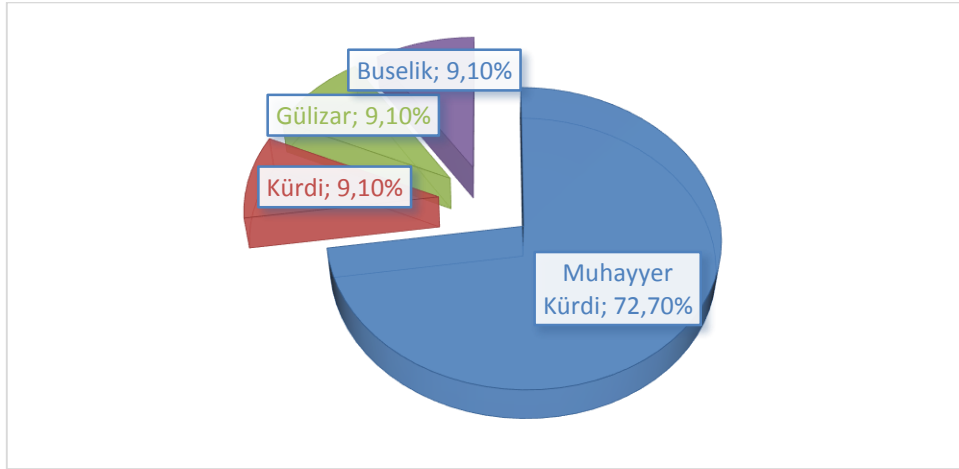
Karacadağ yöresinde karşılaşılan makam yapılarına ilişkin bilgiler Tablo 4.1'de yer almaktadır..

Tablo 4. 1.Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makam Yapıları

Dizi	Türkü adı
Muhayyer Kürdi	İstanbul Yolu Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına Mustafam Elinizden Elinizden Gündüz Hayal Ettim(Gicen Dağı) Aşağıdan Gelen Kız Sade Mermerdendir Gülhane'nin Sarayı Gardiyan
Kürdi	Ördeği Uçurdum Gölden
Gülizar	Değme Tabip
Buselik	Burçak Tarlası

Tablo 4.1 incelendiğinde Karacadağ yöresinde en çok karşılaşılan makamın Muhayyer Kürdi Makamı olduğu görülmektedir (%72,7). Muhayyer Kürdi makamı “İstanbul Yolu”, “Kar Mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına”, “Mustafam”, “Elinizden Elinizden”, “Gündüz Hayal Ettim(Gicen Dağı)”, “Aşağıdan Gelen Kız”, “Sade Mermerdendir Gülhane'nin Sarayı” ve “Gardiyan” adlı türkülerde karşımıza çıkmaktadır. “Ördeği Uçurdum Gölden” kürdi makamındadır. “Değme Tabip” adlı eser Gülizar makamı özellikleri göstermektedir. “Burçak Tarlası” adlı türkü ise Buselik makamı özelliğindedir.

Şekil 4. 1. Karacadağ Yöresinde Karşılaşılan Makamlara Ait Grafik

Karacadağ yöresinde kullanılan makamlara ilişkin grafik Şekil 4.1 incelendiğinde; ezgilerin % 72.7'sinin Muhayyer Kürdi, % 9.1'inin Gülizar, %9.1'inin Kürdi ve % 9.1'inin Buselik makamında olduğu görülmektedir. Muhayyer Kürdi makamının ağırlıkta olmasının Karacadağ yöresinin coğrafi-kültürel özelliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü bölge Niğde, Aksaray çizgisi üzerinden gelen Bozlak geleneğini temel alan müzik kültürüne coğrafi olarak yakın ve komşu durumdadır. Genellikle Karacadağ yöresinden derlenen ve orijininin bu yöreye ait olduğunu düşündüğümüz ezgilerin büyük bir kısmı ritmik açıdan da serbest usullü uzun havalardır. Tespit edilen uzun havaların “bozlak” adlı Abdal müzik geleneğine özgü uzun hava söyleme ve çalma özellikleri taşıdığı görülmektedir. Bu durum da coğrafi yakınlık ve kültürel temastan kaynaklı olarak Abdal müzik kültürünün Karacadağ müzik kültürünü etkilediğini göstermektedir.

4.2.4. Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller

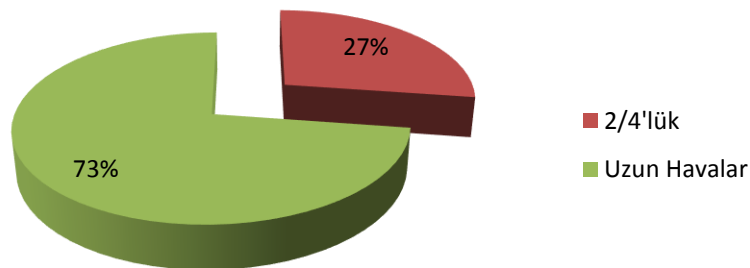
Karacadağ yöresinde kullanılan usullere ilişkin bilgiler Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4. 2.Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller Tablosu

Usul	Türkü adı
2/4’lük	Elinizden Elinizden Burçak Tarlası Değme Tabip
Uzun Havalar	İstanbul Yolu Kar mı YağmıŞ Şu Konya’nın Dağına Ördeği Uçurdum Gölden Mustafam Gardiyan Aşağıdan Gelen Kız Gicen Dağı Gülhane

Tablo 4.2 incelendiğinde Karacadağ yöresinde tespit edilen “Elinizden Elinizden, Burçak Tarlası ve Değme Tabip” adlı eserlerin 2/4’lük kırık hava tipinde olduğu görülmektedir. “İstanbul Yolu, Kar mı YağmıŞ Şu Konya’nın Dağına, Ördeği Uçurdum Gölden, Mustafam, Gardiyan, Aşağıdan Gelen Kız, Gicen Dağı, Gülhane” adlı eserlerin ise bozlak türünde uzun hava olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 2.Karacadağ Yöresinde Kullanılan Usuller Grafiği

Karacadağ yöresinde kullanılan usullere ilişkin grafik Şekil 4.2 incelendiğinde; ezgilerin % 73’ünün uzun havalara ait olduğu % 27’sinin ise 2/4 lük usuller olduğu görülmektedir. Bozlak geleneğine hâkim olan Karacadağ

yöresinde Niğde, Aksaray ana hattı üzerinden gelen, karakteristik orta Anadolu müziği kültürüne benzeyen bir müzik kültürü egemendir. Orta Anadolu müzik kültüründe uzun havalar ve bozlaklar ön plandadır. Dolayısıyla da bu yöreden derlenen ezgilerin büyük bir kısmının uzun hava özelliği göstermesinin bahsi edilen yörelerle olan ilişkilere dayandığı düşünülmektedir.

4.2.5. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılımları

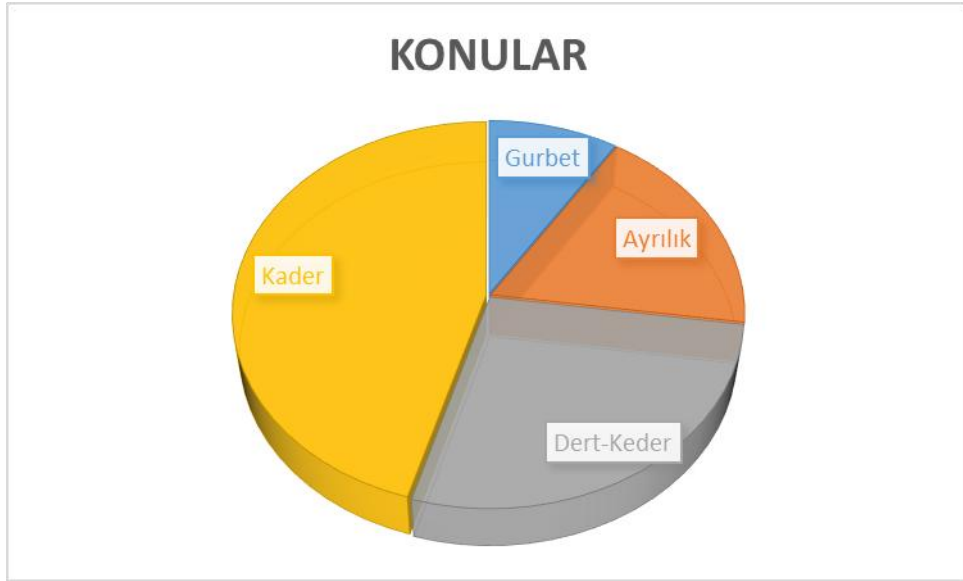
Karacadağ yöresi ezgilerinin konularına göre dağılımları Tablo 4.3.'te yer almaktadır.

Tablo 4. 3.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılımları Tablosu

Türkü Adı	Konular			
	Gurbet	Ayrılık	Dert-Keder	Kader
İstanbul Yolu		X		
Ördeği Uçurdum			X	
Kar mı Yağmı ş u Konya'nın				X
Değme Tabip				X
Aşağıdan gelen kız		X		
Gardiyan			X	
Gülhane				X
Mustafam			X	
Elinizden				X
Burçak tarlası				X
Gicen Dağı	X			

Karacadağ yöresi ezgilerinin konularına göre dağılımları Tablo 4.3'te incelendiğinde; "İstanbul Yolu, Aşağıdan Gelen Kız" ezgilerinin *ayrılık* konusunu işlediği, "Ördeği Uçurdum Gölden", "Gardiyan" ve "Mustafam" adlı ezgilerin *dert-keder* konusunu işlediği ve "Kar mı Yağmı ş u Konya'nın Dağına", "Değme Tabip", "Gülhane", "Elinizden Elinizden" ve "Burçak Tarlası" adlı ezgilerin *kader* konusunu işlediği ve "Gicen Dağı" adlı türkünün de *gurbet* konusunu görülmektedir.

Şekil 4. 3.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Konularına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin konularına göre dağılımları Şekil 4.3'te incelendiğinde derlenen ezgilerinin yarısının konusunun *kader* olduğu, % 30'nun *dert* ve % 20'sinin ise *ayrılık* olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu yörenin özelliğinden kaynaklı olarak derlenen ezgilerde sevgi, istek, dilek ve doğa konularına rastlanılmamıştır. Zaten Karacadağ yöresine bakıldığında müzik karakterin genel özelliğinin uzun havalara ve bozlak türüne yakın olduğu görülmektedir. Uzun hava türlerinin bu bölgede çok yaygın olmasından dolayı bireysel ve toplumsal problemleri işleyen uzun hava konularından; kader, ayrılık ve dert konularının ağırlıkta olmasının normal olduğu söylenilebilir.

4.2.6. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü-Sözsüz Dağılımlar

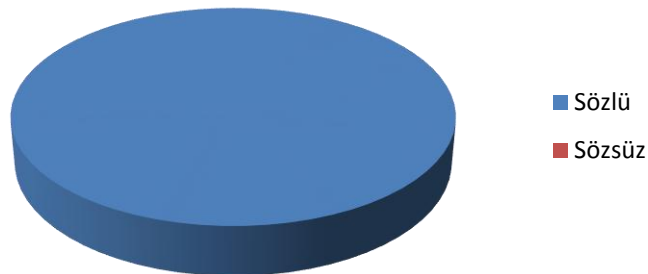
Karacadağ yöresi ezgilerinin sözlü ve sözsüz dağılımları Tablo 4.4’de yer almaktadır.

Tablo 4. 4. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü ve Sözsüz Dağılımları Tablosu

Türkü Adı	Sözlü	Sözsüz
İstanbul Yolu	X	
Ördeği Uçurdum	X	
Kar mı Yağmı ş u Konya’nın	X	
Değme Tabip	X	
Aşağıdan gelen kız	X	
Gardiyan	X	
Gülhane	X	
Mustafam	X	
Elinizden	X	
Burçak tarlası	X	
Gicen Dağı	X	

Karacadağ yöresi ezgilerinin sözlü ve sözsüz dağılımları Tablo 4.4’de incelendiğinde; derlenen ezgilerinin “İstanbul Yolu, Ördeği Uçurdum, Kar mı Yağmı ş u Konya’nın, Değme Tabip, Aşağıdan gelen kız, Gardiyan, Gülhane, Mustafam, Elinizden, Burçak tarlası ve Gicen Dağı” tamamının sözlü olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 4.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Sözlü ve Sözsüz Dağılımları Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin sözlü ve sözsüz dağılımları Şekil 4.4’de incelendiğinde derlenen tüm ezgilerinin sözlü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Karacadağ yöresine baktığımızda tıpkı Abdal müzik geleneğinde olduğu gibi bütün eserler veya ezgiler sözlü olarak icra edilmektedir. Ortaya çıkan müzikal ürünlerin de sözlü olmasının normal olduğu söylenilebilir. Aynı durum Karacadağ yöresi müziğinde de ortaya çıkmıştır. Sözsüz olarak icra edilen eserler ise aslında sözlü eserlerin sadece söz kısımlarının çalınmadan icra edilmesidir. Abdal bozlak müzik geleneğinde sözsüz hava çok azdır. Sözlü havaları sözsüz olarak çalmaktadırlar. Aynı durum Karacadağ yöresi için de var olduğu söylenilebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.3.1. Karacadağ Yöresinde Halk Müziği Geleneğini Yaşatan Kaynak Kişiler ve Mahallî Sanatçılar

Karacadağ yöresinde halk müziği geleneğini yaşatan kaynak kişiler ve mahalli sanatçılara ilişkin yapılan saha araştırması bulguları aşağıda yer almaktadır.

4.3.1.1.Yörenin Mahalli Sanatçıları

Karacadağ bölgesinde genç, yaşlı çok sayıda müzisyen bulunmaktadır. Özellikle genç mahalli müzisyenlerin sayısı oldukça fazladır. Genç kuşak müzisyenler ustalaşmış mahalli müzisyenlerle birlikte düğün ve eğlencelere giderek bu işi meslek haline getirmektedirler. Bu durum günümüzde de eskiden olduğu gibi usta çırak ilişkisi şeklinde süre gelen bir gelenektir. Genç nesil müzisyenler usta müzisyenlerin yanında yetiştikten sonra bireysel olarak müzik ortamlarına “mahalli sanatçı” olarak çıkmaktadırlar.

Pek çok bölgede olduğu gibi Karacadağ bölgesinde de mahalli sanatçıların büyük bir çoğunluğunu erkek bireyler oluşturmaktadır. Kadın bireyler çeşitli nedenlerden dolayı bu konuda ön plana çıkmamış ya da çıkamamıştır. Müzisyenlik neredeyse tamamen erkek işi durumuna gelmiştir.

Karacadağ bölgesinin belli başlı mahalli sanatçıları şunlardır:

Fevzi Parlak, Mustafa Mamak, Tahir Kılıç, Mehmet Ali İnat, Zekeriya Erkol, Şerafettin Şen, Dursun Aktürk, Ercan Uslu, Duran Şen, Erdem Güney, Ahmet Yazgan, Servet Dağlı, Celal Yaman, Çağrı Balcı, Bülent Güney, İbrahim Dağlı, Ni yazı Başoğlu, Selçuk Bıyık, Hasan Başoğlu, Sabri Can. Süleyman Altaş, Numan Sürücü, Rifat Sürücü, Halil Şekerci, İsmail Çelikel, Aycan Öner, Ömer Öner,

Musa Kuş, Ali Sarıteke, Uğur Torun, Ali Kılıç, Dede Kılıç, Turgut Öztürk, Mesut Dağlı.

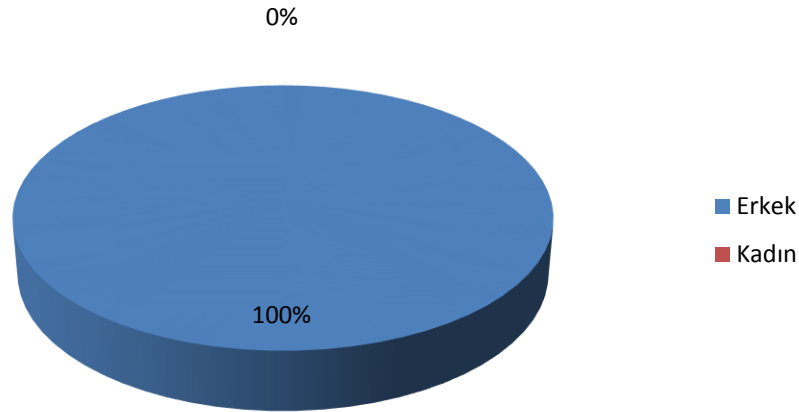
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 4.5’de yer almaktadır.

Tablo 4. 5.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları Tablosu

Cinsiyet	Frekans
Erkek	22
Kadın	0
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 4.5’de incelendiğinde kaynak kişilerin tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 5.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin cinsiyetlerine göre dağılım grafiği Şekil 4.5’de incelendiğinde erkeklerin oranının % 100 olduğu ve kadınların oranının ise % 0 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresinde de tıpkı Anadolu’nun başka yörelerinde olduğu gibi erkek egemen bir duruma göze çarpmaktadır. Ancak özellikle Orta Anadolu Abdal müzik geleneğinde kadın icracılara hiç rastlanmaz ve icracıların hepsi erkektir. Kültürel etkileşimin burada da belirleyici olduğunu söylemek mümkündür.

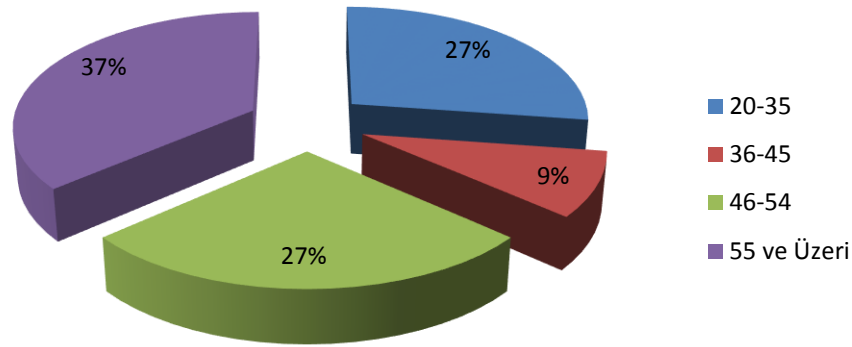
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin yaşlarına göre dağılımları Tablo 4.6'da yer almaktadır.

Tablo 4. 6.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Yaşlarına Göre Dağılımları Tablosu

Yaş	Frekans
20-35 Yaş	6
36-45 Yaş	2
46-54 Yaş	6
55 Yaş ve Üzeri	8
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin yaşlarına göre dağılımları Tablo 4.6'da incelendiğinde, kaynak kişilerin yaşlarının altısının 20-35 yaş aralığında olduğu, 2 kişinin 36-45 yaş aralığında olduğu, 46-54 yaş aralığında 6 kişinin olduğu ve 8 kişinin ise 55 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 6.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Yaşlarına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin yaşlarına göre dağılım grafiği Şekil 4.6'da incelendiğinde; % 27'sinin 20-35 yaş aralığında olduğu % 9'unun 36-45 yaş aralığında olduğu, % 27'sinin 46-54 yaş aralığında olduğu ve % 37'sinin ise 55 yaş ve üzeri yaş aralığında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresinde genç müzisyenlerden ziyade orta yaşlı müzisyenler ağırlıktadır. Yöredeki gençler müziği yaşam biçimi olmaktan çıkartmışlardır. Eğitim durumu daha üst noktalara ulaşan kişiler farklı alanlara yönelmişlerdir.

Yörede müzisyenliğin bir geçim kaynağı yetersizliğinden kaynaklı olarak yeni neslin başka alanlara yöneldiği ve müzisyen kimliğinin orta ve ileri yaş içerisinde öbeğlendiği söylenebilir.

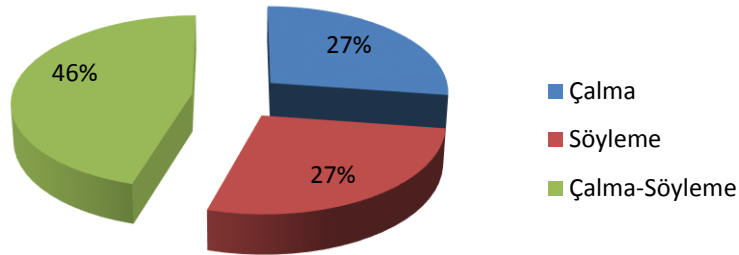
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin icra etme biçimlerine göre dağılımları Tablo 4.7’de yer almaktadır.

Tablo 4. 7.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin İcra Etme Biçimlerine Göre Dağılımları Tablosu

İcra Etme Biçimi	Frekans
Çalma	6
Söyleme	6
Çalma ve Söyleme	10
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin icra etme biçimlerine göre dağılımları Tablo 4.7’de incelendiğinde, kaynak kişilerin altısının çalma icra etme biçimini, 6 sının söyleme icra etme biçimini olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 7.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin İcra Etme Biçimlerine Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin icra etme biçimlerine göre dağılım grafiği Şekil 4.7’de incelendiğinde; % 27’sinin çalma icra türünü kullandığı, % 27’sinin söyleme icra türünü kullandığı ve % 46’sının ise hem çalma hem de söyleme icra türünü kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresi ezgileri kaynak kişilerinin hem çalma, hem de söyleme icra türünü birlikte

gerçekleştirdiği söylenilebilir. Yörede hem çalma hem de söyleme geleneği birlikte gelişmiştir. Tıpkı Orta Anadolu müzik geleneğinde olduğu gibi Karacadağ bölgesinde de icracılar kendilerini çalıp söyleme geleneğinde geliştirmişlerdir. Bu kültür usta-çırak ilişkisi ile elde edilen bir kültürdür. Karacadağ bölgesinde sadece saz çalan, sadece türkü söyleyen icracılara rastlamak zordur. Bu bölgenin müzisyenleri mutlaka ama mutlaka bir enstrüman çalmaktadırlar ve sözlü olarak da icra etmektedirler.

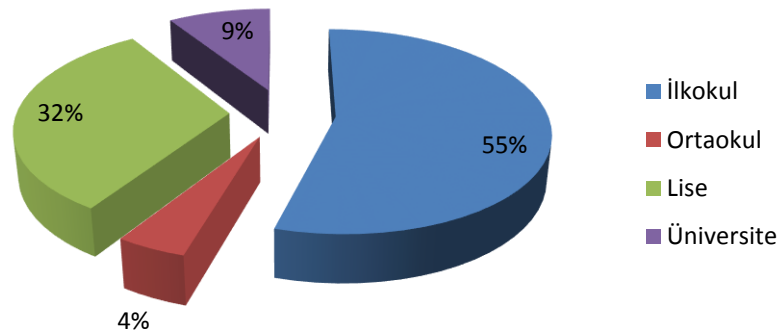
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo 4.8’de yer almaktadır.

Tablo 4. 8.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu

Eğitim Durumu	Frekans
İlkokul	12
Ortaokul	1
Lise	7
Üniversite	2
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo 4.8’de incelendiğinde, kaynak kişilerin on ikisinin ilkokul mezunu olduğu, birinin ortaokul mezunu olduğu, yedisinin lise mezunu olduğu ve ikisinin ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 8.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin eğitim durumların göre dağılım grafiği Şekil 4.8’de incelendiğinde; % 55’inin ilkokul mezunu olduğu, %

4'ünün ortaokul mezunu olduğu, % 32'sinin lise mezunu olduğu ve % 9'unun üniversite mezunu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresi kaynak kişilerinin eğitim durumlarının ağırlığını ilkokul ve lise mezunları oluşturmaktadır. Bunun nedeni olarak bu bölgede eğitimden ziyade meslek olarak müzisyenliğin tercih edilmesi düşünülebilir. Özellikle eğitim seviyesinin düşük olduğu yıllarda ve iş olanaklarının kısıtlı olduğu dönemlerde yöre insanları düşük müzisyenliğini meslek olarak benimsemişlerdir. O dönemde yer alan insanların çoğunun da bu sebeplerden dolayı ilkokul mezunu olduğu söylenilebilir. Diğer taraftan eğitimi hayatının önceliği haline getiren yeni nesil içerisinde müzisyenliğin bir tercih oluşturmadığı da akla gelmektedir.

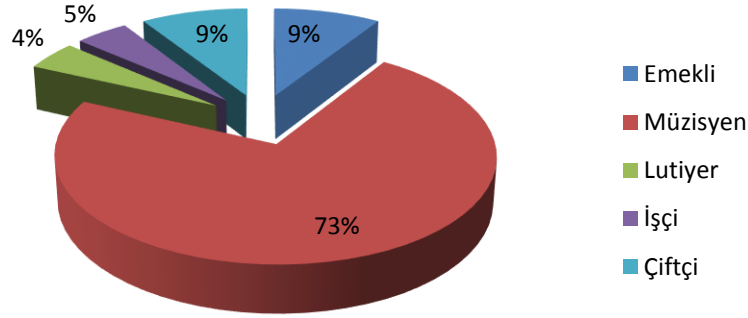
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin meslek durumlarına göre dağılımları Tablo 4.9'da yer almaktadır.

Tablo 4. 9.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu

Meslek Durumu	Frekans
Emekli	2
Müzisyen	16
Lutiyer	1
İşçi	1
Çiftçi	2
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin meslek durumlarına göre dağılımları Tablo 4.9'da incelendiğinde, kaynak kişilerin ikisinin emekli olduğu, on altısının müzisyen olduğu, birinin Lutiyer ve işçi olduğu, ikisinin çiftçi olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 9.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin meslek durumlarına göre dağılım grafiği Şekil 4.9'da incelendiğinde; % 73'ünün müzisyen olduğu, % 9'unun emekli olduğu, % 4'ünün Lutiye, % 5'inin işçi ve % 9'unun çiftçi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresi kaynak kişilerinin meslek durumların müzisyenler oluşturmaktadır. Karacadağ yöresinde geçimlerini sadece müzik işiyle sağlayan insanların ağırlıkta olması, bu insanların tek geçim kaynaklarının müzisyenlik olduğunu göstermektedir. Öte yandan müzisyenlik yaparak geçimlerini sağlayan insanların ikinci bir mesleklerinin veya gelir kaynaklarının olduğu söylenilebilir. Benzer olarak abdal müzik geleneğindeki saz ve söz ustalarının tek geçim kaynakları da müzisyenliktir. Bu yönüyle de Karacadağ yöresinde müzik icrasıyla uğraşan kişilerin meslek dağılımları, abdal müzik geleneğindeki müzik icrasıyla uğraşan kişilerin meslek dağılımlarına benzemektedir.

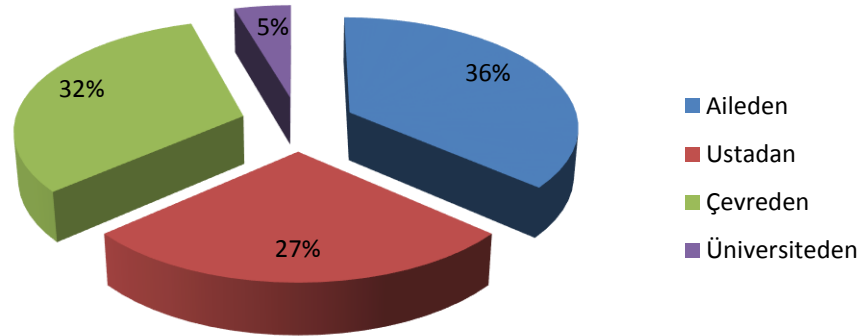
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin öğrenme durumlarına göre dağılımları Tablo 4.10'da yer almaktadır.

Tablo 4. 10.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Öğrenme Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu

Öğrenme Durumu	Frekans
Aileden	8
Ustadan	6
Çevreden	7
Üniversiteden	1
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin öğrenme durumlarına göre dağılımları Tablo 4.10’da incelendiğinde, kaynak kişilerin sekizinin aileden öğrendiği, altısının ustadan öğrendiği, yedisin çevreden öğrendiği ve birinin ise üniversiteden öğrendiği görülmektedir.

Şekil 4. 10.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Öğrenme Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin öğrenme durumlarına göre dağılım grafiği Şekil 4.10’da incelendiğinde; % 36’sının aileden öğrendiği, % 27’sinin ustadan öğrendiği, % 32’sinin çevreden öğrendiği ve % 5’inin ise üniversiteden öğrendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresi kaynak kişilerinin öğrenme durumlarının ağırlığını aile, çevre usta oluşturmaktadır. Türk halk müziği geleneğinde ve abdal müziği geleneğinde usta çırak ilişkisi önemlidir. Müzik öğretimi aileden ve çevreden başlamaktadır. Bu nedenle Karacadağ yöresinde de ezgilerin kaynak kişilerinin öğrenme durumlarının aile, çevre ve usta-çırak ilişkisinden kaynaklı olduğu söylenilebilir.

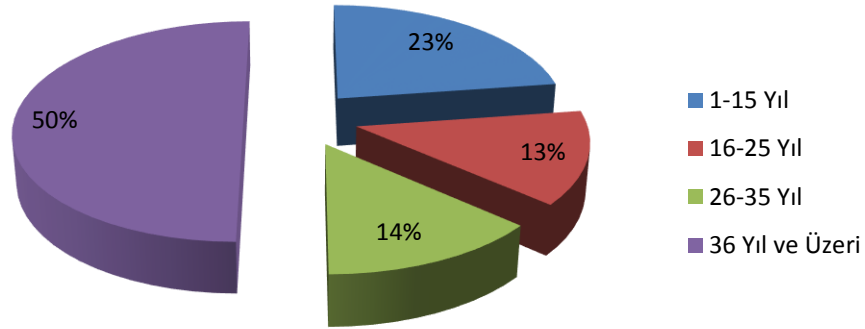
Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin tecrübe-kıdem durumlarına göre dağılımları Tablo 4.11’de yer almaktadır.

Tablo 4. 11.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Tecrübe-Kıdem Durumlarına Göre Dağılımları Tablosu

Tecrübe-Kıdem Durumu	Frekans
1-15 Yıl	5
16-25 Yıl	3
26-35 Yıl	3
36 Yıl ve Üzeri	11
Toplam	22

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin tecrübe-kıdem durumlarına göre dağılımları Tablo 4.11’de incelendiğinde, kaynak kişilerin beşinin 1-15 yıl tecrübeye sahip olduğu, üçünün 16-25 yıl tecrübeye sahip olduğu, üçünün 26-35 yıl tecrübeye sahip olduğu, on birinin ise 36 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 11.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Kaynak Kişilerinin Tecrübe Kıdem Durumlarına Göre Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin kaynak kişilerinin tecrübe kıdem durumlarına göre dağılım grafiği Şekil 4.12’de incelendiğinde; % 50’sinin 36 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olduğu, % 23’ünün 1-15 yıl tecrübeye sahip olduğu, % 14’ünün 26-35 yıl tecrübeye sahip olduğu ve % 13’ünün 16-25 yıl kıdeme sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Karacadağ yöresi kaynak kişilerinin tecrübe ve kıdem durumlarının ağırlığını otuz altı yıl ve üzere tecrübeler oluşturmaktadır.

Günümüzde geleneksel halk müziği icrası açısından geçmişe bakıldığında icracıların daha az ortaya çıktığı, nicel olarak bir azalış sergilediği söylenilebilir. Genç icracıların ise eski icracılar gibi bu işe istekli gönüllü olarak daha az yöneldikleri ve ilgilendikleri söylenilebilir. Geleneksel müzikte olduğu gibi bu durumun benzeri de Karacadağ yöresindeki müzisyenlerde de görülmektedir.

Fotoğraf 8. Karacadağ Yöresi Ustalarından Ozan Mehmet Ali İnat (Solda) Ve Fevzi Parlak'a (Sağda) Ait Bir Fotoğraf

Fotoğraf 9. Karacadağ Yöresi Ustalarından Fevzi Parlak (Ortada), Mehmet Ali İnat (Sağda) Ve Mustafa Mamak (Solda)

Fotoğraf 10. Karacadağ Yöresi Ustalarından Fevzi Parlak'a Ait Bir Fotoğraf

Fotoğraf 11. Karacadağ Yöresi Ustalarından Mehmet Ali İnat (Sağda) ve Mustafa Mamak (Solda) Bir Fotoğraf

Fotoğraf 12.Karacadağ Yöresi Ustalarından Mustafa Mamak (Sağda) Ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf

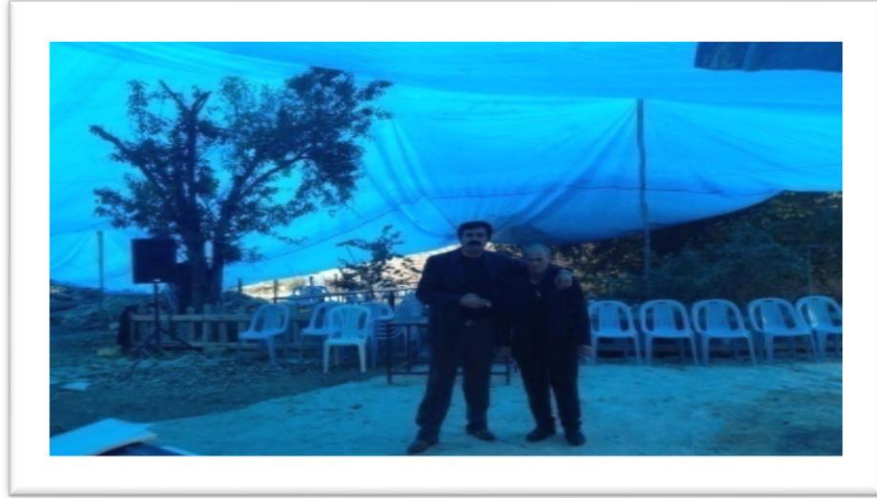
Fotoğraf 13.Karacadağ Yöresi Ustalarından İbrahim Dağlı (Sağda) Ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf

Fotoğraf 14.Karacadağ Yöresi Ustalarından Ozan Mehmet Ali İnat'a Ait Bir Fotoğraf

Fotoğraf 15.Karacadağ Yöresi Ustalarından Niyazi Başoğul (Sağda) Ve İbrahim Dağlı (Solda) Bir Fotoğraf

Fotoğraf 16.Karacadağ Yöresi Ustalarından Tahir Kılıç (Sağda) ve Araştırmacı Müzisyen Turgut Balbay (Solda) Bir Fotoğraf

4.3.1.2. Çalışmada Yer Alan Bozlaklar ve Türkülerdeki Kaynak Kişiler

Araştırmanın bu bölümünde çalışmamıza konu olan Karacadağ bölgesinden derlenilen bozlak ve türkülerde kaynak kişilik yapmış insanların özgeçmişleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Fevzi Parlak

1942 yılında Konya'nın Karapınar ilçesinin İkizli köyünde doğdu. İlkokul 3. Sınıfa kadar Karapınar ilçesinde okudu. On beş yaşında cura saz çalarak müzisyenliğe başlayan sanatçı, 52 sene aralıksız düğün müzisyenliği yaptı. Özellikle ut ve cümbüş enstrümanlarıyla icralarda bulundu. Herhangi bir ustanın eğitim almayan Parlak, plak, kaset ve radyodan saz çalmasını ve türkü söylemesini öğrendi.2010 yılında düğünlere gitmeyi noktalayan sanatçı, halen Konya'nın Ereğli ilçesinde yaşamakta ve çiftçilik yapmaktadır. Evli ve 7 çocuk babasıdır. Bu çalışmada Parlak'tan iki bozlak havası derlenmiştir (Fevzi Parlak, kişisel görüşme, 16 Ağustos 2016).

Mustafa Mamak

1940 yılında Konya'nın Karapınar ilçesinin Gicen köyünde doğdu. İlkokul 3.sınıfa kadar eğitim aldı. On dört yaşında kaval çalarak müzisyenliğe başladı. Yöre düğünlerine bağlama, ut, cümbüş, enstrümanlarını çaldı ve türküler söyledi. Yöredeki mahalli sanatçıları takip ederek yöre türkülerini öğrendi ve icra etti.

Yaklaşık olarak 53 yıl düğünlerde saz çalıp türkü söyledi. Özellikle yörede cümbüş ile bozlak ve türkü icrasında öne çıkan sanatçı, Karacadağ bölgesinin müzikal yapısının şekillenmesine katkıda bulundu. Evli ve altı çocuk babasıdır. Bu çalışmada Mamak'tan iki bozlak havası derlenmiştir (Mustafa Mamak, kişisel görüşme, 4 Ağustos 2016).

İbrahim Dağlı

1965 yılında Konya'nın Emirgazi ilçesinde doğdu ilkokul 3. Sınıfa kadar Karapınar'da eğitim aldı. Halen müzisyenlik yapmaya devam eden mahalli sanatçı, kahvehane işletmeciliği de yapmaktadır. Yaklaşık 30 yıldır düğün müzisyenliği yapan Dağlı, ritim ve ses sanatçılığı yapmaktadır. Yöredeki mahalli sanatçılara takip ederek yöre türkülerini öğrendi. 15 yaşında düğünlerde darbuka çalıp yöre türkülerini seslendirerek müzisyenliğe başladı. Evli ve 7 çocuk babası olan mahalli sanatçı halen Konya'nın Ereğli ilçesinde ikamet etmektedir. Bu çalışmada Dağlı'dan bir bozlak havası derlenmiştir (İbrahim Dağlı, kişisel görüşme, 4 Ağustos 2016).

Niyazi Başoğul

1965 yılında Konya'nın Karapınar ilçesinin İkizli köyünde doğdu. İlkokula kadar eğitim alabilen sanatçı 8 yaşında ağabeyinin yanında düğünleri giderek müzik hayatına başladı. Uzun bir süre ritim saz çalan Başoğul, müzisyen ağabeyinin de etkisiyle yöre türkülerini seslendirmeye başladı. Yaklaşık olarak 40 yıldır mahalli sanatçılık yapan Niyazi Başoğul halen müzisyenlik yapmakta ve aynı zamanda inşaat sektöründe kalıp ustası olarak çalışmaktadır. Ağabeyinin hediye etmiş olduğu çömlek darbuka ile müzisyenliğe başlayan sanatçının kendisine ait 3 eseri bulunmaktadır. Evli ve 4 çocuk babasıdır. Halen Konya'nın Ereğli ilçesinde yaşamaktadır. Bu çalışmada Başoğul'dan bir bozlak havası derlenmiştir (Niyazi Başoğul, kişisel görüşme, 3 Ağustos 2016).

Mehmet Ali İnat

1942 yılında Konya'nın Ereğli ilçesinde İlkokul 5. Sınıfa kadar eğitim aldı. 1952 yılından beri müzikle ilgilenen mahalli sanatçı ud çalarak müziğe başladı. Daha sonra ağabeyi de müzisyen olan inat, ağabeyinin de etkisiyle bağlama çalmaya başladı. Bağlama dışında hiçbir enstrüman ile ilgilenmedi. 1952

yıllarında TRT de bir süre mahalli sanatçı olarak çalışan Kayserili sanatçı Emir Filik'ten saz yapma ve onarma mesleğini öğrendi.

1970'li yıllarda yolu İstanbul'a düşen mahalli sanatçı, Türk folklor kurumuna mahalli sanatçı olarak kayıt yaptırdı. Bu kurumda 3 yıl boyunca Sadi Yaver ataman hocadan repertuar ve nota dersleri aldı. İstanbul da kaldığı süre boyunca berberlik mesleğini de yapmıştır. Türk folklor kurumunda Belkıs Akkale, turan engin gibi usta sanatçılarla birlikte eğitim alan inat, geçirmiş olduğu hastalık nedeniyle buradaki eğitimine son verdi. Talihsizliklerden bir türlü kurtulamayan inat, bir süre sonra eşinin de hastalanmasından sonra Ereğli ye yerleşti. Halen Ereğli de ikamet eden sanatçı çiftçilik yapmakta ve luti yerlik mesleğine devam etmektedir. Evli ve 7 çocuk babasıdır. Bu çalışmada inat tan bir bozlak havası ve bir tane de türkü derlenmiştir (Mehmet Ali İnat, kişisel görüşme, 2 Ağustos 2016).

Şerafettin Şen

1984 yılında Konya'nın Ereğli ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokul eğitimini Ereğli de okuyan şen yüksek öğrenimini Konya da tamamladı. Müzikle ilgili herhangi eğitim almayan sanatçı çocuk yaşlarda çevresindeki mahalli sanatçıları dinleyerek müziğe başladı. Özellikle bağlama icrasında kendisini geliştirmiş olan sanatçı ritim saz, klavye gibi enstrümanları da çalmaktadır. Halen yörede ikamet eden şen geçimini düğünlerde saz çalıp türkü söyleyerek sağlamaktadır. Yaklaşık olarak 24 senedir müzisyenlik yapan sanatçı yörede bozlak çalıp söyleme tavrıyla yaşlılarına göre ön plana çıkmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır. Bu çalışmada genç mahalli sanatçı olarak Karacadağ müzik kültürü ile ilgili fikirleri alınmıştır (Şerafettin Şen, kişisel görüşme, 2 Ağustos 2016).

Osman Sel (1933-1996)

1933 yılında Konya'nın Karapınar ilçesine bağlı Yağmapınar köyünde doğdu. İlkokul 3. sınıfa kadar eğitim aldı. Köyün ileri gelen ve zengin ailelerinden birinin oğlu olan Sel, küçük yaşlarda hayvan ılık ve tarım işleri ile uğraştı. Uzun süre köyde muhtarlık yapan Sel, hiç usanmadan hep yöre halkının sorunları ile ilgilendi. 1953'te Ankara'da vatani görevini yaptı. Askerlik görevini yaptığı sırada TRT Ankara Radyosu sanatçıları ile bir konserde karşılaştı. Bu konserde sanatçılardan rica ederek "Elinizden Elinizden" adlı türküyü okudu. TRT sanatçılarının arasında ünlü halk bilimci, derlemeci Muzaffer Sarısözen de

bulunmaktaydı. 1953 yılında “Elinizden Elinizden” türküsü Sarısözen tarafından derlendi ve TRT repertuarına kazandırıldı. Herhangi bir enstrüman çalamayan sanatçı, yöre düğünlerinde türküler okudu. Sesinin güzel olmasıyla ön plana çıktı.8 çocuk babası olan Sel,1996 yılında kalp ve damar hastalığından dolayı Ereğli devlet hastanesinde hayata veda etti (Gülüzar Özbakır, kişisel görüşme,24 Ağustos 2016).

4.3.1.3. Karacadağ Yöresi Halk Müziğinde Söyleme Biçimleri

Karacadağ yöresinde Türk müziği sazlarından ut, keman, cümbüş ile uzun hava türlerinden “bozlak havası” çalıp söyleme geleneği yine bu yöreye özgüdür. Yörenin mahalli sanatçıları kendilerine has bir üslup ile bozlak çalıp söylemektedir. Özellikle cümbüş ve ut sazlarıyla çok sayıda mahalli sanatçının düğünlerde, eğlencelerde farklı makam dizilerindeki bozlakları icra etmeleri dikkat çekicidir. Ayrıca cümbüş ve ut sazlarıyla yapılan bu tür icralar elli yaş üstü mahalli sanatçılarda görülmektedir. Genç mahalli sanatçılar genellikle bağlama ile uzun hava ve bozlakları icra etmektedir. Yörede bahsettiğimiz tavırda en çok icrada bulunan, cümbüş ve ut sazlarına bu tarz icrada hâkim olan mahalli sanatçılar Fevzi Parlak, Mustafa Mamak, Tahir Kılıç ve Servet Dağlı’dır.

4.3.1.4. Ereğli İlçesinden Bazı Türküler Hakkında Bilgiler

Yörenin mahalli müzisyenleri ile yaptığımız görüşmelerde Ereğli ilçesine ait bazı türküler ile başka yörelere ait olduğu düşünülen türküler ve hikâyeleri hakkında dikkat çekici bilgilere ulaşılmıştır.

1960’lı yıllarda Ereğli’de Koreli Derviş Ağa adında bir şairin yaşadığı ve bazı türkülerin sözlerinin sahibi olduğu yönünde bilgiler öğrenilmiştir. Bir rivayete göre Derviş Ağa adındaki bu kişi Üçgöz Mahallesi’nde bir kulübede yaşadığı ve o dönemlerde Ereğli’ye düğünlere gelip giden Niğdeli Ali Ercan’a dört adet şiirini verdiği dile getirilmektedir. Bu şiirlerle ezgilenen türkülerin zamanın popüler türküler olduğu ancak Ali Ercan’ın bu türkülerini bütünüyle kendine aitmiş gibi dile getirdiği anlatılmaktadır. Bu konudaki diğer bir rivayete göre ise Ali Ercan Ereğli’ye gelip giderken Derviş Ağa’nın boş bulunduğu bir anda şiir defterini izinsiz alarak Niğde’ye geri dönmüş ve daha sonra da bu türkülerini kasetlere okumuştur. Bu süreçte Derviş Ağa da bir süre kendisinden telif hakkı almıştır. İşte bu anlatılarda bahsi geçen ve aslında Ereğli’ye ait bu

türkülerin; “Ereğli’den çıktı sökün eyledi”, “Kara kaş gözlerin elmas”, “Adaletin bu mu dünya?”, “Bensiz bu âlemi gezme sevgili” ve “İnce çayır biçilir mi?” olduğu dile getirilmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.4.1. Karacadağ Yöresinde Kullanılan Halk Müziği Çalgıları ve Özellikleri

Karacadağ bölgesinde kullanılan halk müziği enstrümanlarının incelenmesine ilişkin yapılan saha araştırması bulguları aşağıda yer almaktadır. Her ne kadar Anadolu’da Türk Halk Müziği çalgıları yaylı çalgılar, nefesli çalgılar, telli çalgılar, üflemeli çalgılar yaygın olsa da Karacadağ yöresinde bu çalgılara sınırlı sayıda rastlanmaktadır. Buna göre de bu yöre de en çok karşılaşılan çalgılar; telli çalgılardan bağlama ve ailesi, vurmali çalgılardan tef ve darbuka, üflemeli çalgılardan zurna ve kaval şeklindedir. Ayrıca cümbüş ve ut enstrümanlarına da rastlanmaktadır.

4.4.1.1. Karacadağ Yöresinde Kullanılan Türk Halk Müziği Çalgıları

Karacadağ yöresinde Konya folklorunun ve müziğini etkisiyle klasik müzik sazlarını da içine alan geniş birçalgı ailesi göze çarpmaktadır. Özellikle bozuk düzen bağlama, ut, kanun, keman, cümbüş, kaval, bendir, darbuka sıkça kullanılan enstrümanlardır. Özellikle bu enstrümanlardan ‘bağlama’ enstrümanı yörede büyük tekne ebatlarında tercih edilmektedir. Bas tonlar elde edilebilmek için orta tele ‘bam teli’ olarak tabir edilen kalın sırma teller takılmaktadır. Bağlamanın perde düzenlerinde de farklılıklar göze çarpmaktadır. Yöre mahalli sanatçıları genellikle çok sayıda koma perde bağlı olan bağlamaları tercih etmektedirler (Şerafettin Şen, kişisel görüşme, 2 Ağustos 2016).

Yörenin mahali sanatçıları klasik Türk müziği sazlarını; yöre müziğinde farklılık yaratmak, yöre müziğini zenginleştirmek ve bu sazları yöre müziğiyle bütünleştirerek kendilerine has bir müzikal kimlik oluşturmak amacıyla sıkça kullanılmaktadırlar. Bu noktada klasik Türk müziği sazlarının yörede kullanılması Konya müzik geleneğinin bir etkisi olarak düşünülebilir. Her ne kadar eserlerin Orta Anadolu Abdal müzik kültüründen etkilendiğini dile getirsek de tercih edilen çalgılar açısından Konya müzik kültürünün etkisi de yadsınamayacak boyuttadır (Şerafettin Şen, kişisel görüşme, 2 Ağustos 2016).

4.4.1.2. Yörede Kullanılan Çalgılar ve Özellikleri

Yapılan gözlemler ve mülakatlar sonucunda, Karacadağ bölgesinde Bağlama, Cura, Kaval, Davul, Zurna çalgıları yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Karacadağ bölgesinin hemen hemen her yerinde bağlama kullanıldığı görülmektedir (Mehmet Ali İnat, kişisel görüşme, 2 Ağustos 2016).

Yörede, bağlama ailesinin özellikleri ile ilgili olarak Mehmet Ali İnat şunları belirtmiştir:

“...Bağlamalar grubunda yaygın olarak dut ağacından yapılan enstrümanlar kullanılır. Dut ağacı harici başka bir ağaç önerilmez bile. Sarı dut ağacının kendine has özel bir tınısı vardır. Çok tercih edilen sazlarımızda dutlardan oyulmuş tekneler kullanırız. Bağlamaların sapları daha gevrek ve sert bir ağaç olan erikten yaparız veya akmeşeden”(Mehmet Ali İnat, kişisel Görüşme,26 Ağustos 2016).

Telli Çalgılar

Bağlama ve Ailesi

Karacadağ yöresinde bağlamaya çok sık rastlanır. Genellikle genç müzisyenler tercih eder. Oyun havaları ve uzun havalarda kullanılır. Yine bu sazların da ortasına bam teli takılarak bozlak tınısına yakın ses elde etmeye çalışılır. Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinde kullanılan bağlama ve ailesi Karacadağ yöresinde genellikle orta telleri değiştirilerek bas ağırlıklı ton elde edilerek kullanılır. Bağlamalarda bozuk düzeni ile re perdesi karar perdesi olarak tercih edildiğinden orta teldeki dem sesi önem kazanmaktadır. Genellikle 40 ve 42 tekne bağlamalar yörede daha fazla tercih edilir. Bunun da sebebinin müzisyenlerin tamamının erkek olması ve erkek ses tonalitesi ile ilgili olduğu söylenilebilir.

MeydanSazı

Meydan sazı; fiziki yapısı ve icra güçlüğü gibi nedenlerle bu yörede çok tercih edilmese de evlerde yapılan akşam oturaklarında kimi zaman kullanıldığı görülmektedir. Meydan sazının bölgede eskiden daha da sık ve yaygın kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle eski süreçler için Karacadağ yöresinde 40-50 yaş erkeklerin köy odaları ve muhabbetlerde icra ettikleri dile getirilmektedir. Meydan

sazlarına bakıldığında tel sayılarının bazen 8 ve bazen de 10'a kadar çıktığı söylenilebilir. Genellikle tekne boyutları 50-52 cm civarındadır.

Divan Sazı

Divan sazı Karacadağ bölgesinde sıkça kullanılır. Genellikle genç müzisyenler sık kullanır. Özellikle ortasına bam teli denilen kalın tel takılarak davudi bir ses elde edilir. Bunun sebebi olarak özellikle bozlak icralarındaki tınıyı elde etmektir. Divan sazı ayrıca yörede koma perde bağlanarak kullanılmaktadır. Yöredeki tekne boyutları 45-50 cm arasındadır. Yine yöredeki müzisyenlerin teknelerin ortasına kalın bam denilen tel takarak icra etmektedirler.

Tambura (Tambura)

Tambura Karacadağ yöresinin olmazsa olmaz çalgı aletlerindedir. Karacadağ yöresinde sıkça kullanılan telli çalgıdır. Hem oyun havalarında hem kırık havalarında sıkça kullanılır. Yöredeki tamburanın tekne boyutları 40 cm civarındadır.

Cura Bağlama

Karacadağ yöresinde eskiden daha sık kullanılan ancak günümüzde seyrek kullanılan bir çalgı aletidir.

Cura

Karacadağ bölgesinde genellikle toplu çalılarda, oturak havalarında, meşk ortamında kullanılır. Eskiden daha sık kullanılmakta olduğu günümüzde ise kullanım sıklığı ve yaygınlığının azaldığı bilinmektedir.

Vurmalı Çalgılar

Davul

Karacadağ yöresinde özellikle oyun havalarında, düğünlerde, meydan düğünlerinde zurna eşliğiyle beraber sık kullanılır.

Tef

Karacadağ yöresinde özellikle diğer vurmalı çalgılarla birlikte sıkça kullanılır. Köy odası mevcut olan köylerde kadınların kendi aralarında tef çalarak eğlendikleri bilinmektedir.

Darbuka (dümbelek)

Karacadağ yöresinde özellikle diğer vurmali çalgılarla birlikte sıkça kullanılır. Kapalı veya açık düğün, eğlence, sünnet vs etkinliklerde Karacadağ yöresinde darbuka ile de eğlenceye yön verilir.

Çarpma Çalgılar (Kaşık, zilli maşa, parmak zilleri, çarpıra vb.)

Kaşık

Karacadağ yöresinin en sık kullanılan enstrümanlarından birisidir. Oyun havalarında ve kırık havalarında kullanılır. Müziğe şekil olarak ve tını olarak da ayrı bir tat katmaktadır.

Nefesli Çalgılar

Zurna

Karacadağ yöresinin vazgeçilmez enstrümanlarından birisidir. Özellikle davul ile beraber kullanılmaktadır. Özellikle meydan düğünlerinde düğün sahiplerinin misafirlerine gösteriş yapmaları için davul zurna çalan müzik ekipleri olmazsa olmaz tercihlerdendir.

Kaval (dilli, dilsiz)

Karacadağ yöresinde özellikle genç müzisyenler tarafından tercih edilir. Uzun hava icralarında kapalı alanlarda yapılan düğünlerde tercih edilir. Günümüzde eski etkisini kaybetmiş yörede unutulmaya başlanmıştır.

Zurna

Yöredeki zurnalar çoğunlukla erik ağacından yapılmaktadır. Boyu çoğunlukla 32- 33 cm olmaktadır. Ucuna kamıştan zıvana eklenerek akortlanır. Önde 7 arkada 1 olmak üzere 8 perde deliği vardır. Perde deliklerinin yanı sıra hava delikleri de bulunmaktadır.

Yöre türküleri ile çalgılarının ses genişliklerinin 1-1,5 oktav olduğu dikkate alındığında, türküler ve çalgılar arasında ses genişlikleri bakımından anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Bu durumda çalgıların ses genliklerinin türkülerin oluşumunda etkili olduğu söylenebilir.

Klarnet

Karacadağ bölgesinde toplu icralarda sıkça kullanılan bir enstrümandır. Bu enstrümanda yöredeki diğer enstrümanlar gibi yörenin müzikal yapısından etkilenmiş ve kendine has bir üslup ile yöre müziği enstrümanları arasında yerini almıştır. Klarnetin yörede daha çok kent merkezinde yapılan düğün ve eğlencelerde tercih edildiği görülmektedir.

Kanun

Kanun enstrümanı da Karacadağ bölgesinde farklı bir tavrıyla icra edilmektedir. Özellikle düğünlerde ve müzikli sohbetlerde bu bölgede sıkça kullanılan bir sazdır. Konya kent merkezi müzik kültürünün etkisi ile bu yörede kullanıldığı düşünülebilir.

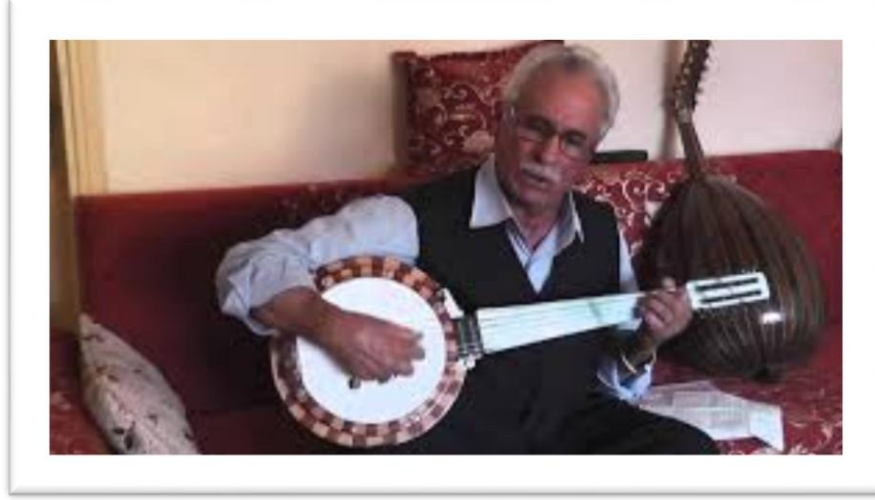
Ut

Ut bir klasik Türk müziği enstrümanı olmasına rağmen, özellikle Karacadağ bölgesinde bozlak, uzun hava, kırık hava icralarında kullanılan bir enstrüman durumuna gelmiştir. Ut, cümbüş sazı ile Karacadağ bölgesinde farklı bir kimliğe bürünmüştür. Yöre mahalli sanatçıları tarafından bu enstrüman, alışıla gelmişin dışında farklı bir tavrıda çalınmaktadır. Bu sazın icrası 50 yaş üzeri sanatçılarda görülmektedir. Geleneksel orta Anadolu müziğinin aksine Karacadağ yöresi müziğinde ut çalgı aletinin ağırlıklı olarak kullanılmasının nedeninin Konya müzik geleneğinden kaynaklandığı söylenilebilir. Konya müzik geleneğinde ut oturak havalarında, oyun havalarında çok yaygın olarak icra edilmektedir. Karacadağ yöresi müziği ile Konya bölgesi müziğinin ortak noktasının ut enstrümanı olduğu düşünülebilir. Çok yaygın olmasından dolayı, coğrafi yakınlığı da düşünüldüğünde Karacadağ yöresinde de ut'un yaygın olarak kullanılmasının normal olduğu söylenilebilir.

Cümbüş

Karacadağ bölgesi mahalli sanatçıları cümbüş sazını kendi söyleme üsluplarına uygun bir tavrıda çalmaktadırlar. Özellikle ut ve cümbüş sazı bozlak ve kırık hava icralarında sıkça kullanılmaktadır. Bu enstrüman 1960'larda bu bölgede kullanılmaya başlamıştır. Günümüzde ise kullanımı azalmıştır. Cümbüş sazının kullanımı genellikle 50 yaş üzeri mahalli sanatçılarda görülmektedir.

Fotoğraf 17.Karacadağ Yöresi Cümbüş Ustalarından Mustafa Mamak'a Ait Bir Fotoğraf

Fotoğraf 18.Karacadağ Yöresi Cümbüş Ustalarından Fevzi Parlak'a Ait Bir Fotoğraf

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.5.1. Karacadağ Yöresine Ait Olduğu Tespit Edilen Halk Müziği Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumu

Elde edilen ezgilerin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumuna ilişkin yapılan saha araştırması bulguları aşağıda yer almaktadır.

Karacadağ yöresinde derlediğimiz ezgilere genel olarak bakıldığında ilkokul ve ortaokul öğrencileri için ve o dönem çağ çocuklarının ses gelişim özelliklerine uygun olmadığı, dillerinin edebi şekil ve içerik olarak ağır olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Lise çağındaki yaş grubu gençleri için basitleştirilerek düzenlenerek genel lise müzik eğitimi ve güzel sanatlar liselerinde kullanılabilir. Bu özelliğe sahip bir eserin ortaöğretim ve ortaokul seviyesindeki öğrencilere her açıdan karmaşık gelebileceği düşünülmektedir. Özellikle lise ve ortaokulda eğitim gören öğrencilerin ses renklerinin şekillenmediği, gırtlak ve hançere yapılarının yeterli olgunluğa erişmediği, ayrıca uygun şan tekniği kullanımını bilmediklerinden dolayı bu ezginin lise ve ortaokul müzik eğitiminde kullanılmaması gerektiği söylenilebilir.

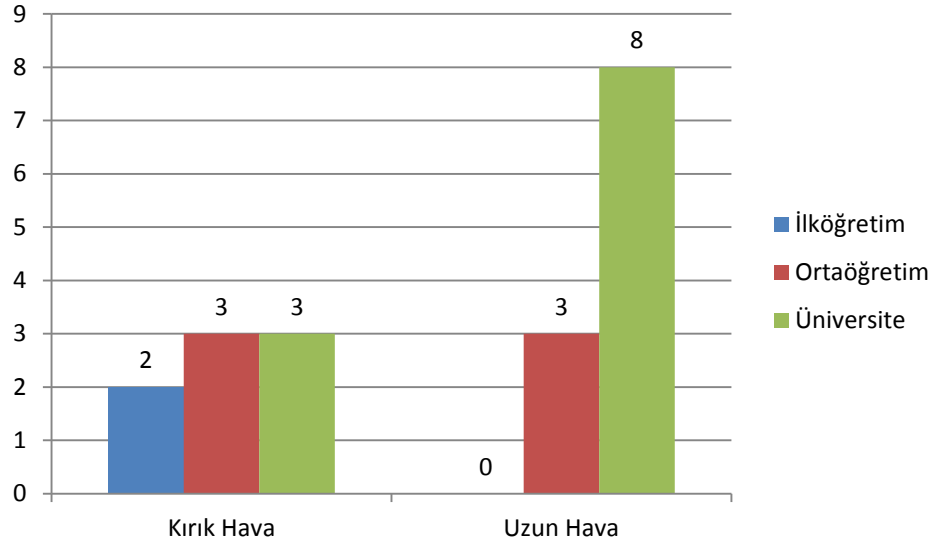
Derlenen eserlerin serbest usullü olması, üslup ve tavır açısından zor olması ve icrasının belli bir ustalık, yeterlilik gerektirmesi ezginin ortaokul ve lise müzik eğitiminde kullanılmamasının nedenleri arasındadır. Ayrıca diyafram nefesinin nasıl kullanılması gerektiğini ve diğer teknik özellikleri de bilmediklerini dikkate aldığımızda ezginin lise ve ortaokul müzik eğitiminde kullanılması önerilmemektedir. Eserin ses genişliği, seyir özelliği, ağız, hançere özellikleri ve diğer teknik özellikleri dikkate alındığında ülkemizdeki eğitim kurumlarından; üniversitelerin müzik eğitim bölümlerinde, güzel sanatlar fakülteleri müzik eğitim bölümlerinde ve devlet konservatuarlarında kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Tablo 4. 12. Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumu Tablosu

Türkü Adı		Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik		
		İlköğretim	Ortaöğretim	Üniversite
Kırık Havalar	Deyme Tabib		X	X
	Elinizden	X	X	X
	Burçak tarlası	X	X	X
	İstanbul Yolu		X	X
	Aşağıdan gelen kız		X	X
Uzun Havalar	Gardiyan			X
	Gülhane			X
	Mustafam			X
	Ördeği Uçurdum		X	X
	Karmı Yağmış şu Konya'nın			X
	Gicen Dağı			X

Karacadağ yöresi ezgilerinin Türk müzik eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin Tablo 4.12 incelendiğinde, bu yöreye ait kırık havalardan “Deyme Tabip” türküsünün ortaöğretimde lise müzik eğitimi veren liselerde, güzel sanat liselerinde, normal eğitim veren liselerde ve üniversite müzik eğitiminde kullanılabilir olduğu, “Elinizden” türküsünün hem ilköğretim hem ortaöğretim ve hem de üniversite müzik eğitiminde kullanılabilir olduğu, “Burçak Tarlası” türküsünün hem ilköğretim, hem ortaöğretim hem de üniversite eğitim kademelerinde kullanılabilir olduğu görülmektedir. Uzun havaların ise “İstanbul Yolu”, “Aşağıdan Gelen Kız” ve “Ördeği Uçurdum” ezgilerinin ilköğretimde kullanılır olmadığı, ortaöğretimde normal liselerde, güzel sanatlar liselerinde ve klasik müzik eğitimi veren liselerde, üniversitelerde kullanılabilir olduğu görülmektedir. Öte yandan “Gardiyan”, “Gülhane”, “Mustafam”, “Kar mı Yağmış Şu Konya'nın Dağına” ve “Gicen Dağı” ezgilerinin üniversitelerin mesleki müzik eğitimi veren bölümlerinde ve konservatuarlarında kullanılabilir olduğu görülmektedir.

Şekil 4.12.Karacadağ Yöresi Ezgilerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Dağılım Grafiği

Karacadağ yöresi ezgilerinin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumuna ilişkin dağılım grafiği Şekil 4.12’de incelendiğinde; Karacadağ yöresine ait derlenen kırık havaların eğitimin ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite kademelerine göre kullanılabilir olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Uzun hava olarak derlenen ezgilerden ise üç tanesinin ortaöğretim kademesinde güzel sanatlar eğitimi veren liselerde, normal müzik eğitimi veren liselerde kullanılabilir olduğu, bu ezgilerin tamamına yakınının üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde ve konservatuarların şan ve ses eğitimi bölümlerinde kullanılabilir olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Konya ili Karacadağ bölgesini oluşturan Ereğli, Karapınar ve Emirgazi ilçelerine ait türkü ve bozlaklara ulaşılmaya çalışılmış bu amaçla kaynak tarama, görüşme gibi yöntemlerden yararlanılmıştır. Bölgenin coğrafi ve iklimsel koşullarının getirdiği kuraklık gibi problemlerin yanında Orta Anadolu Abdal müzik kültürü ile olan coğrafi yakınlığı ve komşuluğunun da etkisiyle, Konya kent merkezli müzik kültürü ile harmanlanarak ortaya farklı özellikleri olan bir müzik kültürünü çıkarmıştır. Bu müzik kültürüne ve onun ülkemiz müzik eğitiminde kullanılabilirliğine dair elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

1-Köklü bir geçmişe sahip olan Karacadağ bölgesi kültürü ve müziği ile ilgili yeterli kaynak bulunmamaktadır.

2-Başta TRT'ye veya Kültür Bakanlığı'na bağlı birimler ve sanatçılar olmak üzere Ereğli, Karapınar, Emirgazi ilçelerini kapsayan Karacadağ bölgesinde uzun yıllardır derleme gezileri yapılmadığı, akademik saha araştırmalarının dabu bölgeyi hedef almadığı tespit edilmiştir.

3-Bu bölgeye ait olduğu bilinen bazı türkülerin TRT tarafından yapılan kayıtlarda Konya merkeze yada Niğde merkeze tescillendiği görülmüştür.

4-Karacadağ bölgesine ait birçok türkü ve uzun hava ne yazık ki ya unutulmuş ya da unutulmak üzeredir.

5-Türkülere kaynaklık edecek birincil kişiler hayatta olmadığından, bu kişilerin akraba ve yakınlarına ulaşılmıştır.

6-Bu bölgenin iklimi ve coğrafi koşulları müzik kültürünü fazlaca etkilemiş, uzun havalar ve bozlaklar bölgenin müzikal kimliğini oluşturmuştur.

7-Yaptığımız derleme çalışmaları ile bölgeye ait türkü ve bozlaklar derlenmiş, kayıt altına alınmıştır.

8-Klasik Türk müziği enstrümanları ile “bozlak” icra edilebildiği ve yöreye has bir çalma söyleme tavrının oluştuğu ortaya koyulmuştur.

9-Yöredeki türkü ve bozlaklar makamsal olarak incelendiğinde muhayyer kürdi, kürdi, buselik ve gülizar makamları karşımıza çıkmıştır. Bunlardan muhayyer kürdi makamında olanlar sayıca oldukça fazladır(%72.7).

10-Karacadağ türkülerinin usullerinde yapılan incelemede ağırlığının bozlak türünde uzun hava olduğu ve usullü olan kırık havaların da 2/4'lük ölçü yapısına sahip olduğu görülmüştür.

11-Karacadağ yöresi türkü ve bozlaklarının ses genişlikleri dikkate alındığında bir oktav ile bir buçuk oktavlık aralık içerisinde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

12-Karacadağ türkülerinde işlenen konular; ayrılık, dert-keder, kader, dilek-istek ve gurbet olarak belirlenmiştir.

13-Karacadağ yöresi türkü ve bozlakları edebi açıdan incelendiğinde, sözlü yapının genellikle 7'li ve 11'li hece ölçüsüyle oluştuğu gözlenmiştir. Mani ve koşma yapıları gözümüze çarpmaktadır.

14-Yöredeki mahalli sanatçılar hep erkek bireylerden oluşmaktadır.

15-Karacadağ bölgesinde enstrümantal bir ezgiye rastlanılmamıştır.

16-Karacadağ yöresine ait derlenen kırık havaların eğitimin ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite kademelerine göre kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

17- "Değme Tabip" türküsünün ortaöğretimde lise müzik eğitimi veren liselerde, güzel sanat liselerinde, normal eğitim veren liselerde ve üniversite müzik eğitiminde kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

18- "Elinizden" türküsünün hem ilköğretim hem ortaöğretim ve hem de üniversite müzik eğitiminde kullanılabilir olduğu, "Burçak Tarlası" türküsünün hem ilköğretim, hem ortaöğretim hem de üniversite eğitim kademelerinde kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19- Uzun havalardan "İstanbul Yolu", "Aşağıdan Gelen Kız" ve "Ördeği Uçurdum" ezgilerinin ilköğretimde kullanılır olmadığı, ortaöğretimde normal liselerde, güzel sanatlar liselerinde ve üniversitelerin mesleki müzik eğitimi veren bölümlerinde kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

20- “Gardiyan”, “Gülhane”, “Mustafam”, “Kar mı Yağmış Şu Konya’nın Dağına” ve “Gicen Dağı” ezgilerinin üniversitelerin mesleki müzik eğitimi veren bölümlerinde ve konservatuarlarında kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.Öneriler

Tespit edilen veriler ve yukarıda sıralanan sonuçlar ışığında şu öneriler sıralanabilir:

1-TRT ve Kültür Bakanlığı gibi resmî kurumlar, üniversiteler, araştırma merkezleri, akademisyenler ve alan uzmanları tarafından bölgede kapsamlı ciddi saha araştırmaları yapılmalıdır. Bu sayede yöre türküleri unutulmadan kayıt altına alınıp müzik kültürümüze kazandırılmalıdır.

2-Saha araştırmalarından elde edilecek ezgiler ülkemiz genel, özengen ve mesleki müzik eğitimin farklı basamaklarındaki ses ve çalgı eğitiminde kullanılabilme üzere sınıflandırılmalıdır.

3-Bu çalışma Konya ili Karacadağ bölgesi ile sınırlıdır. Çalışma, Konya ilinin diğer bölgeleri içinde uygulanabilir olup, Konya ilinin müzik haritası şeklinde geniş kapsamlı bir çalışmaya dönüştürülmesi önerilmektedir.

4-Karacadağ bölgesi mahalli sanatçılara önem verilmeli, bu kaynak kişiler kaybolmadan alan araştırması ve derleme çalışmaları yapılmalıdır.

5-TRT repertuarındaki kayıtlı Konya türküleri büyük çoğunluk olarak kırık hava türünde olup, halk arasında söylenen uzun hava ve bozlakların da kayıt altına alınması önerilmektedir.

6-Yapılan bu çalışma konservatuar ya da müzik bölümlerinde “halk müziği”, “repertuar”, “halk müziğinde derleme yöntemleri” derslerine kaynaklık edebilir.

7-Bu çalışma yöre müzik kültürü ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara ışık tutabilir.

KAYNAKÇA

Aça, M. (2011). *Halk Şiirinde Tür ve Şekil, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Pozitif Matbaa.

Algi, S. (2006). *Üniversitelerimizin Eğitim Fakültelerine Bağlı Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında Bağlamada Yöresel Tezene Tavrılarının Kullanım Durumlarına Yönelik Bir Çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altıok A., Ayşegül (2010). *Bozlakların Ses Tekniği Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul

Arapgirlioğlu, H. (1999) *Geleneksel Türk Halk Müziği Repertuarının Okul Müziğine Uygunluğu Üzerine Bir İnceleme*, (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı. Ankara

Arslanoğlu, İ. (2010). Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırma Teknikleri, <http://w3.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc> adresinden 14.09.2017 tarihinde alınmıştır.

Artun, E. (2008). Halk Kültürü ve Folklorun Türk Kültüründeki Yerine Kültürel Değişim ve Gelişim Açısından Bakış, *Adana Halk Kültür Araştırmaları*, Adana.

Başoğlu, N. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Berber, O. (2009). Türk Kültüründe Eğlence ve Birlik unsuru olarak Düğünler, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(10), 1-11.

Büyükyıldız, Z. H. (2009). *Türk Halk Müziği*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Çakır, V. (2005) *Konya'nın Geleneksel Eğlence Kültürü*.(355-382), Sayı 17, Selçuk Üniversitesi *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya

Dağı, İ. (2016) Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Dönmez, A. (2015) *Türk halk müziği ezgilerinin müzik eğitimi alanında müziksel işitme okuma eğitiminde kullanılabilirliğine yönelik bir çalışma,(Yüksek lisans tezi)*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ekici, S. (2013), *Türk Halk Müziği Dersi Ders Notları*, Gaziantep Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Gaziantep.

Gelenek ve Görenek Nedir? (2018). <http://www.nnedir.com/genel/gelenek-ve-gorenek-nedir.html> adresinden 01.02.2018 tarihinde alınmıştır.

Gündüz, İ.(1988). *Karapınar folkloru kitabı*. İzmir: Karapınarlılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği p)

Halıcı, M.(1985). *Konya sazı ve türküleri*. Konya, Özden Matbaacılık.

[http:// www.etarih.net/tr/eregli.html](http://www.etarih.net/tr/eregli.html)

http://konyakultur.gov.tr/index.php?route=modules/towns&town_id=32

<http://www.bizimkonya.com>

<http://www.turkishmusicportal.org>

İnat, M. A. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos, 2016.

Kaplan, M. (2008). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.

Karakaya, O. (2002). *Türk Halk Müziği 'nde Bozlak Kavramı Üzerine Bir Araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*.Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kılıç, T. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Mamak, M. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Odabaşı, S. (1999). *Geçmişten günümüze Konya kültürü*. Konya: Selçuklu Belediyesi Kültür Yayını.

Özbakır, G. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Özbek, M. (1990), *Millî Kültürümüz İçinde Türk Halk Müziği (193-196), Millî Kültür Unsurlarımız Üzerinde Genel Görüşler*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı:46.

Özdek A. (2012). *Ulusal Müzik Eğitiminde Halk Müziğinin Yeri: Türkiye Azerbaycan Örneği, (Doktora Tezi)*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özdek, A. (2018). Kişisel Görüşme, Mart, 2018.

Özdemir, Mehmet A. (1998), *Türk Halk Müziği Sistematiği ve Eğitim Müziği Besteciliğinde Kullanılabilirliği, (Doktora Tezi)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özdemir, Ö.(2010). *Konya ili, Emirgazi ilçesi, Göleren köyü halk müziği, (Lisans Bitirme Tezi)*. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı.

Öztürk, Okan M. (2014), *Makam Müziğinde Ezgi ve Makam İlişkisinin Analizi ve Yorumlanması Açısından Yeni Bir Yaklaşım: Perde Düzenleri ve Makamsal Ezgi Çekirdekleri, (Doktora Tezi)*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özer, M. (2006). *Karacadağ Köyleri Bütün Yönleriyle*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Parlak, F. (2015). Kişisel Görüşme, Aralık 2015.

Şen, Ş. (2016). Kişisel Görüşme, Ağustos 2016.

Terzi, C. (2016). “Bağlama İcrasında ‘Tavır’, ‘Üslup’, ‘Yorum’, ‘Ekol’ ve ‘Doğaçlama’ Kavramları Üzerine Terminolojik ve Algısal Saptamalar”. (Editör: Adnan Koç). *1. Uluslararası Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumu Bildirileri*. İstanbul: Acar Matbaacılık, (143-152)

Tokel, B. B. (1999). Neşet Ertaş Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Turan, Ş. (2014). Türk Kültür Tarihi, Ankara: Bilgi Yayınevi.

Tylor, E.B (1974). Primitive Culture, *ViraVerita E-Dergi*, Sayı 4:91-109

Yakıcı, A. (2007). Halk Şiirinde Türkü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yalçın, G (2005)*Genel Müzik Eğitiminde Türkü ya da Türkü Kaynaklı Okul Şarkılarının Öğretilmesinde Okul Çalgısı Olarak Gitarın Yeri ve Önemi, Genel Müzik Eğitiminde Geleneksel Müziklerimiz* konulu sempozyum bildirisi.

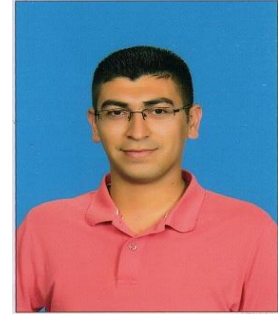
Yaman, S. (2009). *Örf Adet ve Halk İnançları*, İstanbul: Kültür Sanat Yayıncılık.

Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Şeçkin Yayıncılık

Yiğiter, E. (2017). *Bağlama Öğretiminde Bozlak İcrasına Yönelik Bir Alıştırma Modeli ve Uygulamadaki Görünümü (Orta Anadolu Bölgesi Örneği)*, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ÖZGEÇMİŞ

Turgut Balbay 1987 yılında Konya'nın Ereğli ilçesinde doğdu. Müziğe küçük yaşlarda mahallesinde saz çalan Ozan Mehmet Ali İnat'tan etkilenererek başladı. Daha sonra Konya Karapınar bölgesinin mahalli sanatçılarından ve kaynak kişilerinden olan Fevzi Parlak, Mustafa Mamak gibi ustalarla meşk etme fırsatı yakaladı. 15 yaşlarında Konya, Niğde, Aksaray, Karaman gibi yörelerde, düğünlerde saz çalıp türkü söyledi. 2007 yılında Antalya Akdeniz Üniversitesi Eski Yunan Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. O dönemde Antalya'da bulunan İsmail Baha Süreksan Belediye Konservatuarını birincilikle kazandı. Bir yıl süre ile burada bağlama ve solfej dersleri aldı. Ancak içinde bulunan müzik sevgisinden dolayı her iki okulu da bırakarak 2008 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Ses Eğitimi bölümünü kazandı. Konservatuar eğitimi süresince; Erol Parlak'tan "yorum" ve "ağız hançere", Can Etili Ökten, Serap Baltutan, Esin Şentürk'ten "üslup ve repertuar", Ayşegül Aral Altıok, Emel Şenocak'tan "ses eğitimi ve ses tekniği" Cihangir Terzi hocadan ise "dikte ve deşifre" dersleri aldı. Bunların yanında alanında uzman hocalarla Klasik Türk Müziği alanında da çalıştı. 2009 yılında TRT İstanbul Radyosu'nun Türk Halk Müziği Gençlik Korosu bünyesinde açmış olduğu sınavı kazanarak ses icracısı olarak görev yaptı. 2014 yılında kazandığı Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Yüksek Lisans Programında Prof. Yusuf Akbulut, Doç. Dr. Attila Özdek ve Dr. Öğr. Üyesi Soner Algi ile müzik eğitimi ve halk müziği üzerine çalışmalar yaptı. Yurt çapında çeşitli TV ve Radyo programlarına konuk sanatçı olarak katıldı ve solo konserler verdi. TRT ekranlarında yayınlanan yapımcılığını Osman Sınav'ın üstlendiği Sakarya Fırat isimli TV dizisine sesiyle ve sazıyla katkıda bulunmuştur.

Yörenin mahalli sanatçılarından "İstanbul Yoluna Kuş Yuva Yapmış, Yüce Dağ Başında Bir Kuru Dikme, Hacı Zeyni'nin Ağıtı, Gine Bulutlandı Yüzü Havanın Ördeği Uçurdum Gölden" gibi eserleri derledi. Ayrıca söz ve müziği kendine ait olan "Bahar Geçti Yaz Oldu" adlı bir bestesi ve yine sözleri Ozan Mehmet Ali İnat'a ait, müziği Turgut Balbay'a ait olan "Değme Tabip Benim Yaram Derinde" Efkatlanma be hey divane gönül isimli eser çalışmaları da vardır. İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi bölümünü 2013 yılında ikinci olarak tamamlayarak mezun olmuştur. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi bölümünde yüksek lisans yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum : Malabadi Anadolu Lisesi, Silvan/Diyarbakır

E-Posta : turgutblby@hotmail.com